

69. VII. 1948

Пролетары всіх країн, єднайтеся!

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

ВЫДАНИЕ ЦК КП/Б/Б

№ 4 КРАСАВІК 1947

ВЫДАВЕЦТВА „ЗВІЗДА“

Дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР аглядаюць адзін з будуючых цэхаў Мінскага аўтазавода.

Фото А. Дзіглана.

ПЕРШАЯ СЕСІЯ ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

Лепшыя прадстаўнікі беларускага народа, яго выбраннікі ў вярхоўны орган улады сабраліся на першую сесію Вярхоўнага Савета БССР. Сесія праходзіла ў сталіцы нашай рэспублікі—горадзе Мінску 12—14 сакавіка. Пытанні, якія былі на ёй абмеркаваны, і аднадушна прынятыя ёю рашэнні маюць вялікае значэнне.

Сесія выбрала Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР, сталыя камісіі. Яна ўтварыла Урад—Совет Міністраў Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі, выбраны Вярхоўны суд, Рэдакцыйная камісія па падрыхтоўцы Закона аб унясенні дадаткаў і змен у Канстытуцыю БССР, Мандатная камісія і зацверджаны Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР.

З велізарнай увагай заслухалі ўдзельнікі сесіі даклад Мандатнай камісіі, якая далажыла аб складзе народных выбраннікаў. Сярод 371 дэпутата—128 рабочых, 122 селяніны. 304 дэпутаты ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі, 24 — Героі Савецкага Саюза, 5 — Герояў Соцыялістычнай Працы, 5—лаўрэатаў Сталінскай прэміі.

285 дэпутатаў—члены і кандыдаты ВКП(б), 86—беспартыйныя. Гэта наглядна пацвярджае непарыўную сувязь партыі і народа. Гэта яшчэ раз пацвярджае, якім велізарным аўтарытэтам і давер'ем карыстаецца камуністычная партыя ў савецкага народа. Першым усенародным выбраннікам у Вярхоўны Савет БССР з'яўляецца лепшы друг беларускага народа, арганізатар нашых перамог Генералісімус Савецкага Саюза Іосіф Вісарыёнавіч Сталін.

Вялікі Сталін гаварыў: «... мы павінны вітаць растучую грамадскую актыўнасць працоўных жанчын і іх вылучэнне на кіруючыя пасты, як несумненны прызнак росту нашай культурнасці». Данія аб складзе дэпутатаў Вярхоўнага Савета БССР ярка пацвярджаюць гэтыя словы правадыра. У ліку дэпутатаў—98 жанчын. Жанчыны-дэпутаты таксама выбраны ў кіруючыя органы ўлады.

Былая сялянка з вёскі Острава (Гродзеншчына) Любоў Данілаўна Дземях выбрана намеснікам Старшыні Вярхоўнага Савета Беларускай ССР. Аляксандра Нікіфараўна Захарава — намеснікам Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР; Еўдакія Трафімаўна Гуцянкава зацверджана Міністрам Соцыяльнага забеспячэння, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Надзежда Грыгораўна Грэкава—Міністрам Харчовай прамысловасці. Жанчыны-дэпутаты выбраны таксама ў склад Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, Вярхоўнага

Дэпутаты Вярхоўнага Савета Беларускай ССР (злева направа): М. А. Альфер, М. Н. Місуна, Ю. П. Голуб. Фото Л. Эйзіна.

суда, у Рэдакцыйную камісію па ўнясенню змен і дадаткаў у Канстытуцыю БССР. Толькі савецкі лад, толькі камуністычная партыя маглі выхаваць і ўзняць на небывалую вышыню гэтых жанчын.

Першая сесія Вярхоўнага Савета БССР праходзіла ў абстаноўцы вялікага палітычнага і вытворчага ўздыму. Разам з усім савецкім народам працоўныя нашай рэспублікі рыхтуюцца да знамянальнай даты—трыццацігоддзя Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі. На прадпрыемствах і новабудовлях, у калгасах і саўгасах разгортваецца магучая хваля соцыялістычнага спаборніцтва ў чэсць вялікай гадавіны Кастрычніка. Справа чэсці жанчын нашай рэспублікі — быць актыўнымі ўдзельніцамі гэтага ўсенароднага руху. Кожная работніца і сялянка павінна зразумець, што ад яе асабістай работы залежыць выкананне плана новай сталінскай пяцігодкі і, у прыватнасці, выкананне плана другога года пяцігодкі як у прамысловасці, так і ў сельскай гаспадарцы.

Саюзна ўрад і асабіста таварыш Сталін аказваюць нашай рэспубліцы велізарную дапамогу. На мільярд рублёў узрастае бюджэт БССР у параўнанні з мінулым годам. Выпуск валавой прадукцыі прамысловасці рэспубліканскага падпарадкавання павінен узрасці ў 1947 годзе на 36 процантаў.

У пісьме таварышу Сталіну ўдзельнікі сесіі ад імя ўсяго беларускага народа гарача дзякавалі за велізарныя клопаты, штодзённую матэрыяльную і маральную дапамогу ў аднаўленні народнай гаспадаркі рэспублікі, у далейшым яе працвітанні. Яны абяцалі правадыру дастойна сустрэць 30-ю гадавіну Кастрычніка. Гэтае абяцанне з'яўляецца клятвай усяго беларускага народа. Няма сумнення, што яно з чэсцю будзе выканана.

Баявая праграма ўздыму сельскай гаспадаркі

Вялікай падзеяй у жыцці нашага народа з'явілася пастанова Лютаўскага Пленума Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) «Аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд». З велізарным натхненнем сустрэлі гэтае рашэнне працоўныя нашай рэспублікі. Усе калгаснікі, сяляне заходніх абласцей Беларусі горача адабраюць пастанову Пленума, накіраваную на ўмацаванне магутнасці і далейшага росквіту Савецкай краіны.

Пастанова Пленума Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) з'яўляецца яркім праяўленнем клопатаў большэвіцкай партыі, савецкага ўрада і асабіста таварыша Сталіна аб добрабыце савецкага народа, уздыме яго матэрыяльна-культурнага ўзроўню.

Дзякуючы перамозе калгаснага ладу, у нашай краіне ў перадваенныя гады быў дасягнут магутны росквіт усіх галін сельскай гаспадаркі. У перыяд сталінскіх пяцігодак поўнасьцю была вырашана важнейшая праблема — збожжавая. Звыш 7 мільярдаў пудоў складаў у 1940 годзе валавы збор збожжжа. Побач з вырашэннем гэтай праблемы адбываўся значны ўздым жывёлагадоўлі. З года ў год павялічвалася багацце калгасаў і паляпшаўся добрабыт калгаснікаў.

У цяжкія гады Вялікай Айчыннай вайны, дзякуючы перамозе калгаснага ладу, наша сельская гаспадарка з чэсцю справілася з настаяльнымі перад ёю задачамі.

Вайна, навізаная нам нямецкімі захопнікамі, нанесла вялікія страты сельскай гаспадарцы, стварыла сур'ёзныя цяжкасці. У армію была мабілізавана значная частка рабочай сілы, транспарт. Наша прамысловасць не мела магчымасці ў дастатковай меры даваць сельскай гаспадарцы машыны, угнаенне, гаручае. Гэта не магло не адбіцца на скарачэнні пасеўных плошчаў, зніжэнні ўраджаяў і змяншэнні пагалоўя жывёлы.

Асабліва глыбокія раны нанесены сельскай гаспадарцы там, дзе пабывалі немцы. За час фашысцкай акупацыі землі нашай Беларусі падвергліся варварскаму спусташэнню.

Пасля сканчэння вайны большэвіцкая партыя, савецкі ўрад правялі рад сур'ёзных мерапрыемстваў па аднаўленню сельскай гаспадаркі. Гаспадаркам вызваленых раёнаў аказана вялікая дапамога ў справе аднаўлення калгасаў і саўгасаў, іх эканамічнага і арганізацыйнага ўмацавання. Калгасам нашай рэспублікі, як і іншых вызваленых раёнаў, аказана дапамога трактарамі, жывёлай, насеннем.

Дзякуючы штодзённым клопатам Урада Саюза ССР і асабіста таварыша Сталіна, у аднаўленні сельскай гаспадаркі Беларусі ўжо дасягнуты першыя поспехі. Ва многіх перадавых калгасах поўнасьцю асвоены даваенныя пасеўныя плошчы і дасягнут даваенны ўзровень вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі.

Але ўсё дасягнутае намі з'яўляецца толькі невялікай часткай таго, што неабходна ажыццявіць па аднаўленню і далейшаму ўздыму сельскай гаспадаркі ў новай сталінскай пяцігодцы.

Лютаўскі Пленум Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) даў разгорнутую праграму ўздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд і вызначыў шляхі і сродкі яе ажыццяўлення. Пленум паставіў задачу ў бліжэйшыя тры гады (1947 — 1949 гг.) аднавіць даваенны ўзровень вытворчасці збожжжа і значна яго пераўзыйсці к канцу пяцігодкі; аднавіць і пераўзыйсці за той-жа перыяд узровень вытворчасці бавоўны, ільну-даўгунца і цукровых буракоў; рэзка павялічыць вытворчасць бульбы, гародніны, маслічных, садовых, цытрусавых і іншых культур. Пленум наменіў такія тэмпы развіцця жывёлагадоўлі, якія дазваляць к канцу 1948 года пераўзыйсці даваенны ўзровень пагалоўя буйнай рагатай жывёлы, авечак, коз, а к канцу 1949 г. — пагалоўя свіней.

Выкананне гэтых грандыёзных задач патрабуе велізарных працоўных намаганняў савецкага сялянства, работнікаў МТС і саўгасаў, вялікай і напружанай работы партыйных і савецкіх арганізацый.

Шляхі ажыццяўлення высокіх тэмпаў уздыму сельскай гаспадаркі вызначаны Пленумам радамі важнейшых мерапрыемстваў. Намячаецца сур'ёзнае ўмацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы. Ужо ў 1947 і 1948 гг. калгасы, МТС і саўгасы краіны атрымаюць звыш 100 тысяч трактараў, 100 тысяч аўтамабіляў, на сотні мільёнаў рублёў іншых сельскагаспадарчых машын, мільёны тон мінеральных угнаенняў.

Важнейшай задачай у справе хутчэйшага аднаўлення і развіцця сельскай гаспадаркі з'яўляецца далейшае арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў на аснове найстражэйшага захавання Статута сельскагаспадарчай арцелі. Неабходна зжыць маючую месца ў калгасах ураўнілаўку ў аплаце працы калгаснікаў, у размеркаванні працадзён, перагледзець устарэўшыя нормы выпрацоўкі і больш шырока ўжываць індывідуальную і дробнагрупавую здзелшчыну на палявых і іншых работах. Трэба ўстанавіць такую аплату працы, пры якой заахвочвалася б добрая работа калгаснікаў. Неабходна рашуча палепшыць работу машынна-трактарных станцый: павысіць выпрацоўку на трактар, палепшыць якасць рамонт машын і апрацоўку глебы, укараніць больш правільную форму аплаты працы трактарыстаў і падняць іх адказнасць за ўраджай.

Вялікую ролю ў ажыццяўленні высокіх тэмпаў уздыму сельскай гаспадаркі будзе мець паспяховае правядзенне веснавой сяўбы ў бягучым годзе. Ад таго, наколькі добра пройдзе пасеўная кампанія, будзе залежаць забеспя-

чэнне прадуктамі харчавання насельніцтва і сыравінай нашай прамысловасці. Своечасова праведзеныя пры высокай якасці палявыя работы з'яўца сур'ёзным залогам новага ўздыму сельскай гаспадаркі, першым этапам на шляху да выканання пастановы лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б). Усе сілы работнікаў сельскай гаспадаркі павінны быць накіраваны на ўзорнае правядзенне веснавой сяўбы.

Вялікім пачотам і павагай карыстаецца земляроб у нашай краіне. Партыя і ўрад высока цэняць добрасумленную працу людзей, якія аддаюць усе свае веды, сілы, вопыт у барацьбе за ўзняцце сельскай гаспадаркі. Высокімі ўзнагародамі адзначае краіна самаадданных працаўнікоў вёскі.

Пры калгасным ладзе з небывалай сілай разгарнуліся здольнасці і таленты жанчын-сялянак. Свабодная праца, праца на сябе, на карысць свайго народа парадзіла многа гераінь калгасных палёў. Праявіліся лепшыя якасці жанчын у вёсцы. Іх працавітасць накіравана на ўздым сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, на ўмацаванне магутнасці нашай Радзімы.

Сярод 49 лепшых майстраў высокіх ураджаяў, якім нядаўна прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы, — 22 жанчыны.

Хто гэтыя гераіні?

Гэта лепшыя людзі нашай краіны. Яны, не шкадуючы ні сіл сваіх, ні энергіі, адкрываюць новыя шляхі ў развіцці сельскай гаспадаркі.

Вось удастоеная высокай узнагароды вядомая трактарыстка ў нашай краіне Паша Ангеліна. Гэта яна стварыла першую жаночую трактарную брыгаду, вырастала цэлую плеяду жанчын-механізатараў. Умела выкарыстоўваючы магутную тэхніку, яе брыгада ў 1946 годзе сабрала па 19,2 цэнтнера пшаніцы з гектара на плошчы 425 гектараў. Вялікай павагай, аўтарытэтам і давер'ем карыстаецца сярод калгаснікаў Паша Ангеліна. Яна ў другі раз выбрана дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР.

Перадавая калгасніца Украіны, Герой Сацыялістычнай Працы звеннявая Анна Кашавая, не гледзячы на вялікую засуху ў мінулым годзе, сабрала на ўчастку ў 3 гектары па 526 цэнтнераў цукровых буракоў.

Нядаўна апублікаваны Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР «Аб прысваенні звання Героя Сацыялістычнай Працы і ўзнагароджанні ордэнамі і медалямі СССР калгаснікаў, работнікаў МТС і саўгасаў за атрыманне высокіх ураджаяў пшаніцы, жыта, кукурузы, цукровых буракоў і бавоўны» сустрае з вялікім натхненнем калгасным сялянствам і ўсімі работнікамі сельскай гаспадаркі. Гэты Указ мае велізарнае значэнне для ўздыму сельскай гаспадаркі на яшчэ больш высокую ступень. Права на званне Героя Сацыялістычнай Працы атрымлівае звеннявая, калі яна сабрала на непаліўных землях 30 цэнтнераў пшаніцы або жыта з гектара на плошчы 8 гек-

тараў, або брыгадзір, які здолеў арганізаваць работу так, што яго брыгада сабрала на непаліўных землях 30 цэнтнераў пшаніцы або жыта з гектара на плошчы 17 гектараў. Пспехі асобнага звяна, брыгады павінны спрыяць агульнаму ўмацаванню калгаснай вытворчасці, павышаць пачуццё адказнасці калгаснікаў за вынікі калгаснай працы. Вось чаму званне Героя Сацыялістычнай Працы прысваіваецца звеннявой, брыгадзіру, старшыні калгаса ў тым выпадку, калі калгас у цэлым збярэ планы ўраджай адпаведных культур з усёй плошчы пасеваў, устаноўленай дзяржавай, выканае абавязковыя пастаўкі і натураплату МТС.

Сацыялістычнае спаборніцтва з кожным днём прымае ўсё больш масавы характар. Калгасы нашай Беларусі, клапацячыся аб ураджай бягучага года, закладваюць трывалую базу для атрымання больш высокіх ураджаяў у будучым годзе.

Члены арцелі «Чырвоны бераг», Аршанскага раёна, змагаюцца за атрыманне 150-пудовага ўраджаю ў гэтым годзе.

У калгасе «1 Мая», Берастовіцкага раёна, Гродзенскай вобласці, ужо ў 1946 г. быў дасягнут 100-пудовы ўраджай. На калгасны працадзень выдана толькі збожжавых культур па 4 кілограмы. У бягучым годзе члены гэтай сельскагаспадарчай арцелі дамагаюцца атрымання 120 пудоў пшаніцы з гектара.

Вядомы бульбавод звеннявая Анна Уткіна (калгас «1 Мая», Гомельскага раёна) узяла абавязацельства вырасціць 6.000 пудоў бульбы з гектара.

Калгаснікі гэтага-ж раёна паставілі перад сабой задачу — асвоіць у бягучым годзе даваенную пасеўную плошчу і сабраць ураджай з кожнага гектара не менш 12 цэнтнераў пшаніцы і азімага жыта.

Абавязацельствы, узятыя калгаснікамі гэтых і іншых калгасаў і раёнаў, зусім рэальныя. Яны асноваваны на ўзросшай свядомасці савецкага сялянства, матэрыяльна-тэхнічнай аснашчонасці калгасаў, аказваемай вялікай дзяржаўнай дапамозе калгасам.

Выкарыстоўваючы вопыт перадавікоў, напружана і добрасумленна працуючы, кожны калгаснік і калгасніца, памнажаючы багацці калгаса, маюць магчымасць значна павысіць свой матэрыяльна-культурны ўзровень, заваяваць працоўную славу.

У выкананні грандыёзных задач, пастаўленых лютаўскім Пленумам ЦК ВКП(б) і XIII Пленумам ЦК КП(б) Беларусі, вялікую ролю павінны адыграць нашы жанчыны. Сваёй свядомай, самаадданай працай яны ўнясуць значны ўклад у справу хутчэйшага ўздыму сельскай гаспадаркі.

Жанчыны-калгасніцы, сялянкі заходніх абласцей, работніцы МТС і саўгасаў, узорна правядзем веснавую сяўбу ў 1947 годзе!

Неўзабаве пасля вызвалення ад нямецкіх захопнікаў у калгасе «Рассвет» адбыўся сход. На ім выступалі многія калгаснікі і калгасніцы. Усіх хвалявала адно пытанне: якімі сродкамі хутчэй адбудаваць разбураную ворагам гаспадарку. Дзе ўзяць сілы, каб выканаць такую велізарную работу?

Слова ўзяў усімі паважаны старшыня калгаса, былы партызан, Герой Савецкага Саюза Кірыл Пракопавіч Арлоўскі. У баях з нямецка-фашысцкімі захопнікамі ён страціў многа сіл і здароўя, але загартываў сілу волі, захаваў працавітасць і настойлівасць у дасягненні пастаўленай мэты.

— Вы кажаце, што сілы не стае,—гаварыў Кірыл Пракопавіч.—Ёсць такая сіла! Жанчына ў калгасе—вялікая сіла. Гэта мы з вамі добра ведаем. Асабліва праявілася яна ў гады Айчыннай вайны. Я лічу, што і цяпер, у перыяд аднаўлення гаспадаркі, нашы жанчыны пакажуць узор свядомасці. Правільна я кажу?

— Правільна!—пачуліся галасы.

— Дык вось,—прадаўжаў старшыня,—справа будзе залежаць ад таго, як мы расставім сілы на рашаючых участках. Пачнем па парадку. Каму даручым догляд цялят?

— Бяляўскай! Пелагеі Бяляўскай!

— Вось і я так думаю,—згадзіўся старшыня.

Сход пастанавіў даручыць Пелагеі Бяляўскай догляд цялят. На іншыя адказныя участкі таксама былі пастаўлены жанчыны.

— Глядзі, Андрэеўна, не падвядзі. Адказную справу даручаем. Жывёлагадоўля—вельмі важная галіна арцельнай гаспадаркі.

— Пастараюся апраўдаць давер'е,—не выхваляючыся, сказала яна.

... Была сцюдзёная зіма. Круціла завіруха. А ў гэты самы час пачаліся ацёлы. Як дзетак, беражліва, любоўна пры-

Я. БЯЛЯУСКІ,

намеснік старшыні калгаса «Рассвет»,
Бабруйскай вобласці.

мала Пелагея Бяляўская маленькіх цялят. Не было цёлага цялятніка, дык яна звычайны хлёчык прыстасавала, ацяпліла яго, зрабіла столь з саломы, сцены пакуллем заканапціла. У хлёчыку стала цёпла і чыста. Калі-ж мароз яшчэ больш лютаваў, Бяляўская брала маленькіх цялят на дзень-два ў хату.

— Няхай пагрэюцца,—казала яна.

Пакуль цялят грэліся, Пелагея Андрэеўна паліла ў печы і ставіла да агню чыгун, гатавала цёплае пойла.

Так і ўвільчалася яна з рання да вечара ля сваёй маленькай фермы. Іншы раз ідзе позна

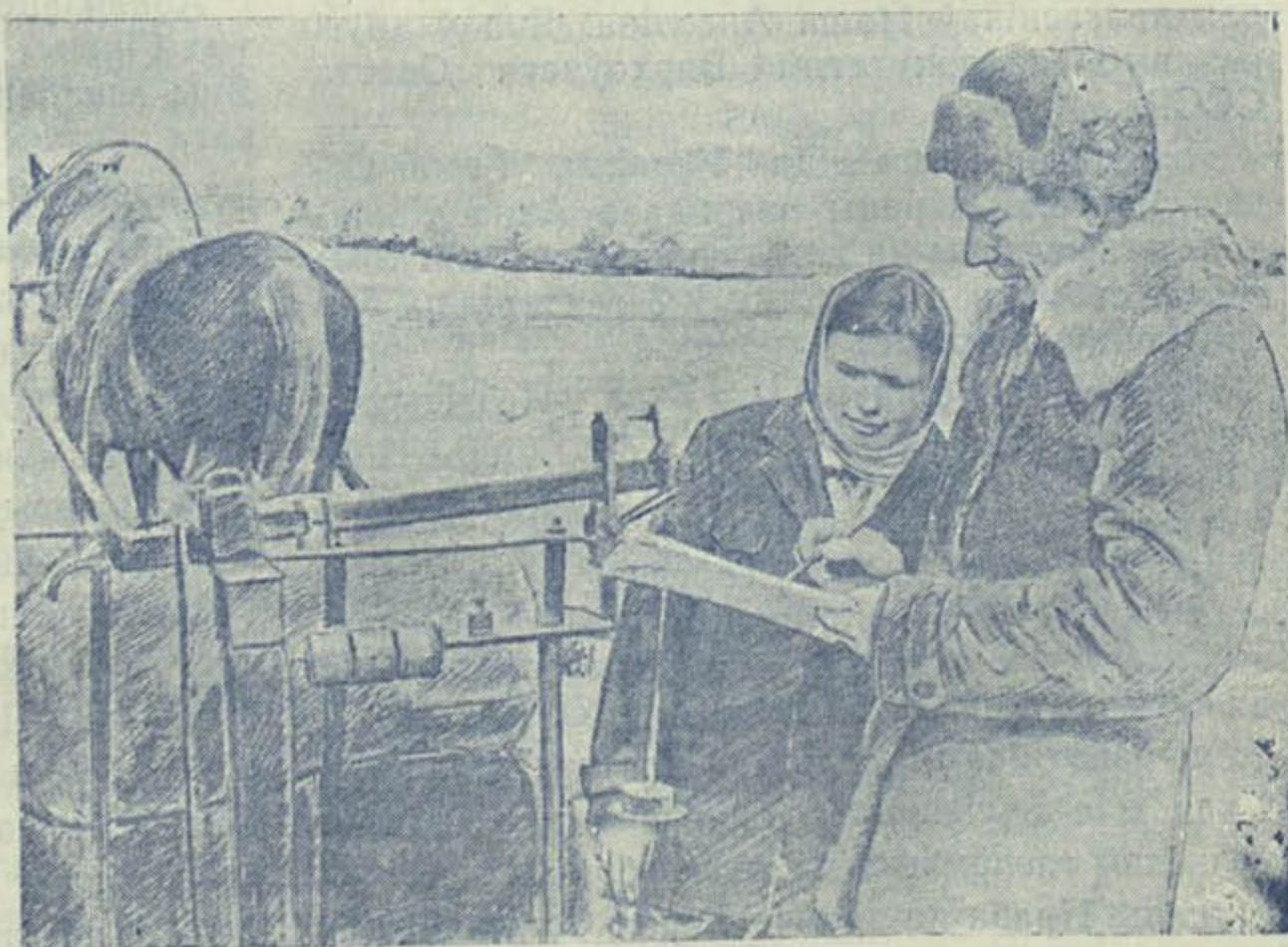
ноччу, глядзіш — Бяляўская з ліхтаром па хлёчыку ходзіць. Дзяжурцы, значыцца. Ёй, бачыце, сну няма. Вышла паглядзець цялят, ці цёпла ім, ці ўсё ў парадку, ці не закінуўся каторы,—бывае ляжа нялоўка, а ўстаць не можа.

Беражэ калгаснае дабро жанчына. Часамі цяжка даводзіцца, але нішто, перамагае цяжкасці. Ужо 41 цялё ўзгадавала яна. Многія цяляты сталі каровамі, падцёлкамі. Пасля вызвалення ад нямецкіх захопнікаў у калгасе было менш за

поўдзiesiąтка галоў жывёлы. Цяпер, дзякуючы Пелагеі Бяляўскай і такім, як яна, чэсным працаўніцам, на калгаснай ферме налічваецца 56 кароў.

... Хлеб, харчовыя запасы, насенне—гэта асноўнае багацце калгаса. Берагчы, як зяніцу вока, калгаснае дабро,—так заклікаюць партыя і ўрад, гэтага патрабуе сумленне калгасніка.

Кладаўшчыком у калгасе «Рассвет» працуе Анна Фёдарэўна Бяляўская. Гэтая маладая жанчына па вопыту работы можа паспрачацца нават з пажылымі калгаснікамі. Загляньце ў свірны. Гэта-ж адна радасць! У адным засеку—гатунковая пшаніца, чыстая і важкая, у другім—ячмень, у

Намеснік старшыні калгаса «Рассвет» тав. Бяляўскі Я. З. выдае бульбу на працадні калгасніцы-стаханаўцы паляводчага звяна О. Е. Бяляўскай.

Фото Л. Папковіча.

трэцім—авёс. Усё насенне свое-
часова ачышчана, адсартава-
на. А насенне—гэта залаты
фонд ураджаю. У мінулым го-
дзе, не гледзячы на неспрыяю-
чае надвор'е, мы атрымалі доб-
ры ўраджай—па 110 пудоў
збожжавых з гектара. Чаму?
Таму, што сеялі выдатным на-
сеннем. Праўда, догляд пасе-
ву, угнаенне таксама адыгралі
сваю ролю, але на першым
месцы барацьбы за ўраджай
мы павінны паставіць насенне.
Сёлета будзем сеяць выключ-
на адсартаваным, ачышчаным
насеннем. У гэтым немалая за-
слуга нашага клапаўшчыка
Анны Фёдараўны.

Тав. Бяляўская падала зая-
ву, хоча вучыцца на агранома.
Мае рацыю! Як ні шкада ад-
пусціць такога клапаўшчыка,
але, відаць, прыдзецца адпус-
ціць. Няхай будзе ў нас свой
аграном-жанчына.

Многа ў нас такіх працэ-
тых жанчын, якімі ганарыцца
ўвесь калгас. Вось, напрыклад,
Хіма Бяляўская, член палявод-
чай брыгады. Муж і сын гэтай
жанчыны загінулі на фронце. У
мінулым годзе яна выпрацава-
ла 300 працадзён. Летам на
праполцы і на жніве перавы-
конвала нормы, зімой—на вы-
вазцы торфу і гною.

Клаўдзія Бяляўская гадава-
лася без маці. Ёй было толькі
пяць год, калі памерла маці.
Многа нягод сустрэла яна ў
жыцці. Толькі ў калгасе пача-
лося сапраўднае жыццё дзяў-
чыны. Яна—лепшая стаханаў-
ка паляводчай брыгады.

Выдатна працуюць таксама
Феня Кірпічова і Зінаіда Бя-
ляўская. лепшая калгасніца
Тэкля Целяшова выбрана чле-
нам праўлення. Так жанчыны
актыўна ўдзельнічаюць ва ўма-
цаванні свайго калгаса.

Прайшло толькі два з пала-
вінай гады, але многае ўжо
зроблена. Адноўлены жывёла-
гадоўчыя фермы: малочна-та-
варная, аўцагадоўчая, свінага-
доўчая і хатняй птушкі. Выдат-
ных поспехаў калгас дабіўся ў
развіцці конегадоўлі. У калга-
се ёсць 114 коней, у тым ліку
30 племянных конематак і 3
жарабкі-вытворнікі. За выдат-
ныя поспехі ў развіцці конега-
доўлі калгас атрымаў пераход-
ны Чырвоны сцяг Савета Міні-

Лепшая даярка малочна-таварнай фермы калгаса «Рассвет» Галіна Цэд.

Фото Л. Папковіча.

страў БССР і ЦК КП(б) Бела-
русі і прэмію ў 10.000 рублёў.

Хуткімі тэмпамі ідзе будаў-
ніцтва. У калгасе пабудаваны
вялізны кароўнік, дзве стайні,
свіран, гараж, бульбасхові-
шча, адбудаваны млын і леса-
пілка.

Зноў вялікі ўраджай стала
даваць шчодрая калгасная
зямля. Мінулай восенню калгас
здаў дзяржаве 130 тон хлеба
і 240 тон бульбы. На праца-
дзень калгаснікі атрымалі
па 0,9 кілограма хлеба, 8 кіло-
грамаў бульбы і 5 рублёў
грашмыма.

Прыбыткі калгаса растуць
з кожным годам. 5 гектараў
саду ў 1946 годзе далі 212.000
рублёў прыбытку. Усе грашо-
выя прыбыткі калгаса за міну-
лы год узраслі да 1 мільёна
150 тысяч рублёў.

Складзен пяцігадовы план
аднаўлення і развіцця грамад-
скай гаспадаркі. Паводле пла-
на, грашовыя прыбыткі калга-
са павысяцца да 3 мільёнаў
рублёў у год.

Выдатныя, радасныя дні пе-
ражывае цяпер наш калгас.
Пастанова лютаўскага Плену-
ма ЦК ВКП(б) і Указ Прэзі-
дыума Вярхоўнага Савета
СССР «Аб прысваенні звання

Героя Соцыялістычнай Працы і
ўзнагароджанні ордэнамі і ме-
далямі СССР калгаснікаў, ра-
ботнікаў МТС і саўгасаў за ат-
рымання высокіх ураджаў
пшаніцы, жыта, кукурузы, цук-
ровых буракоў і бавоўны» вы-
клікалі вялікую радасць сярод
калгаснікаў і калгасніц. Асаб-
ліва спадабалася нашым жан-
чынам, што аплата працы бу-
дзе праводзіцца ў залежнасці
ад ураджаю. Брыгада, звяно,
якое вырасціць вышэйшы ўра-
джай, атрымае самую высокую
аплату. Калгас абавязаўся са-
браць у гэтым годзе не менш
25 цэнтнераў пшаніцы, 1.000
пудоў бульбы з гектара.

На палі вывезена звыш
10.000 тон гною і торфу. Калга-
нікі дружна выехалі ў поле
на веснавую сяўбу. Жанчыны
пачалі саборніцтва.

— Будзем працаваць ста-
ранна, каб паехаць у Маскву
на сельскагаспадарчую выстаў-
ку.

— Працаваць так, каб
таварыш Сталін сказаў нам
дзякуй.

Так заяўляюць нашы жанчы-
ны. Яны стрымаюць слова. Бо
яны — сапраўдныя патрыёткі
калгаснага ладу, слаўныя пат-
рыёткі нашай любімай савец-
кай Радзімы.

Працаваць так, як Паша Ангеліна!

У Клімавіцкую МТС я прыехала ў 1944 годзе з Разанскай вобласці. На новым месцы было многа работы. Землі ўсюды былі запушчаныя, здзічэлыя. Прыходзілася ўзняць цаліну, якая зарасла былём, пустазеллем. Брыгада мела 3 трактары ХТЗ, але трактарыстаў вопытных мне не далі.

— Прыдзеца табе, Клаўдзія Канстанцінаўна, — сказаў дырэктар, — папрацаваць з дзяўчатамі-навічкамі. Тэхніку ты ведаеш добра, справішся з імі.

Я згадзілася, хоць ведала, што будзе вельмі цяжка. Бывала, падыйдзеш да трактарысткі, а яна аж плача, што не можа роўна весці машыну. Тады я сама садзілася за руль, выроўнівала баразну, разворвала агрэхі.

У зону нашага абслугоўвання ўваходзіла 5 калгасаў Гразевіцкага сельсовета. Памятаю, як недаверліва глядзелі на мяне і маіх трактарыстак калгаснікі. Яны думалі, што не здолеем мы ўзняць цаліну, своечасова скончыць трактарныя работы. Я падбадзёрыла дзяўчат:

— Нічога, падружанькі, трактары будуць працаваць круглыя суткі.

Тут-жа я запатрабавала ў старшынь калгасаў стварыць неабходныя ўмовы трактарыстам. У кожным калгасе перш за ўсё я азнаёмілася з глебай, планам вясенне-палявых работ арцелі і дагаварылася, каб быў прызначан возчык для падвозкі вады і гаручага, каб снеданне, абед і вячэру нам насілі ў поле.

Мая брыгада першая з усіх пачала працаваць у начны час, асвятляючы поле ліхтарамі «Ляточная мыш». Удзень я падбірала ўчасткі, больш зручныя для начной апрацоўкі. Брыгада працавала з поўнай нагрузкай, спыняючы трактары толькі для тэхнічнага догляду.

На працягу дня я бывала ля кожнай машыны. Калі былі непаладкі, я тут-жа выпраўляла іх; толькі ў выключных выпадках звярталася за дапамогай да механіка МТС.

Мы дабіліся тады добрай якасці веснавога ворыва, эканоміі гаручага, выканалі план трактарных работ і вышлі на першае месца ў МТС.

У мінулым годзе я, працуючы на трактары, узарала разам з напарнікам Усачовым 700 гектараў мяккай пахаці і эканоміла да 1000 кілограмаў гаручага. Гэтага дабіліся мы вялікай напружанай працай.

Сёлета перад намі стаяць больш адказныя задачы. Я чытала пастанову лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі. Там выразна сказана, што ад нас, механізатараў, многае залежыць—і ўраджай, і асваенне плошчаў. Вось чаму мы і абавязаліся ў гэтым годзе павысіць выпрацоўку, даць на кожны трактар па 1000 гектараў, эканоміць 15 процантаў гаручага.

Мы правядзем усе работы ў лепшыя агра-тэхнічныя тэрміны, будзем працаваць так, каб калгасы Дамамерыцкага сельсовета, якія мы

будзем сёлета абслугоўваць, атрымалі не менш 56 пудоў збожжавых з гектара.

У зоне майго абслугоўвання ёсць калгас «Барацьба». У мінулым годзе ён сабраў вель-

К. Галашчапава.

мі дрэнны ўраджай—3 цэнтнеры з гектара. Трактарысты маёй брыгады далі слова, што яны дапамогуць калгасу «Барацьба» атрымаць сёлета не менш 8 цэнтнераў з гектара.

Для гэтага ў нас ёсць усе магчымасці. Трактары адрамантаваны добра. Трактарысты зімою вучыліся, павышалі свае агра-тэхнічныя веды. Загадзя азнаёміліся з асаблівасцямі глебы, якую павінны апрацоўваць, з правіламі задзелкі насення і т. д.

Нашымі першымі клопатамі з'яўляецца высокая якасць ворыва, культывацыі, сяўбы. Трактарысты добра ведаюць, што іх праца цяпер ацэньваецца ўраджаем. Па прыкладу вядомай трактарысткі Героя Соцыялістычнай Працы Пашы Ангелінай мы ўстанавім такі парадак, каб кожны вечар камандзір паляводчай брыгады прымаў работу ад трактарыста, каб яны разам складалі акт, у якім адзначалі-б і глыбіню ворыва, і якасць задзелкі насення. Гэтыя акты павінны абмяркоўвацца і ў калгасе, і ў МТС. Тады ўсім будзе відаць, хто лепш за ўсіх працуе, хто на справе дабіваецца высокага ўраджаю.

Наша трактарная брыгада сваёй самаадданай працай дапаможа калгасам Дамамерыцкага сельсовета вырасці багаты ўраджай, даць Радзіме больш хлеба, чым у мінулым годзе, стварыць насення і фуражныя фонды, павялічыць кошт працадня.

К. ГАЛАШЧАПАВА,
брыгадзір трактарнай брыгады.

... Пачатая Совецкай уладай справа можа быць рушана ўперад толькі тады, калі замест соцень жанчын па ўсёй Расіі ў ёй прымуць удзел мільёны і мільёны жанчын.

В. І. ЛЕНИН.

Расце актыўнасць працоўных жанчын

Па роду сваёй работы мне штодзённа даводзіцца сустракацца з работніцамі, сялянкамі, хатнімі гаспадынямі. Калі гутарыш з імі, знаёмішся з іх вытворчай і грамадскай работай, то пераконваешся, як значна вырасла свядомасць жанчын. Ні адно важнае дзяржаўнае мерапрыемства ў вобласці не праводзіцца без іх актыўнага ўдзелу.

Вялікую ролю ў ідэйна-палітычным выхаванні жанчын адыгрываюць дэлегацкія сходы. Па нашай вобласці з ліку актывістак горада і вёскі выбрана 6.607 дэлегатак, арганізавана 218 дэлегацкіх сходаў, 15 жаночых саветаў. Узначальваюць работу дэлегацкіх сходаў саветы дэлегатак. У іх выбраны лепшыя жанчыны — грамадскія работнікі.

Шырокае і рознастайнае поле дзейнасці дэлегатак. Яны займаюцца пытаннямі бягучых палітычных кампаній, павышэннем грамадскай жанчын, дапамогай дзецям-сіротам. З іх рыхтуюцца жаночыя кадры для работы ў савецкіх, гаспадарчых і грамадскіх арганізацыях.

Расце класавая свядомасць жанчын. Ва многіх месцах дэлегаткі прымаюць актыўны ўдзел у выяўленні ўкрытай зямлі і жывёлы. Асабліва многа зрабілі ў гэтых адносінах дэлегаткі Шэрашоўскага сельсавета, Шэрашоўскага раёна, дзе старшынёй савета дэлегатак Валянціна Андрэеўна Васільчук.

Дэлегаткі — ініцыятары хутчэйшага выканання дзяржаўных паставак. Многія з іх паказваюць добры асабісты прыклад. Да такіх адносяцца дэлегаткі вёскі Бяловічы, Косаўскага раёна, Т. В. Цемеля, А. П. Харута; дэлегаткі Чэрскага сельсавета, Дамачэўскага раёна. Тут старшынёй савета дэлегатак з'яўляецца сялянка Еўдакія Іванаўна Герасімчук. Яна карыстаецца ў вёсцы аўтарытэтам і павагай, умела арганізоўвае актыўны для практычнай работы. Тав. Герасімчук была выбрана намеснікам старшыні ўчастковай выбарчай камісіі. Выбаршчыкі гэтага ўчастка 9 лютага ўсе, як адзін, прагаласавалі да 7 гадзін раніцы.

Выбарчая кампанія па выбарах у Вярхоўны Совет БССР прайшла пры вялікай палітычнай актыўнасці жанчын. Больш 82.000 чалавек прыняло ўдзел у падрыхтоўцы і правядзенні выбараў, 3.689 — выступілі на перадвыбарчых сходах.

Наступіла вясна. Пасеўная кампанія гэтага года праходзіць пад знакам выканання рашэнняў лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б). Цяпер на дэлегацкіх сходах вивучаецца гэты гістарычны дакумент. Дэлегаткі прымаюць актыўны ўдзел у зборы насення, выяўленні сем'яў, якім неабходна аказаць дапамогу на-

сеннем і цяглом. Па вобласці сабрана 130 тон насення. У калгасах створаны звенні высокага ўраджаю. Іх членамі ў большасці з'яўляюцца дэлегаткі.

На прадпрыемствах вобласці дэлегаткі — актыўныя ўдзельніцы перадкастрычніцкага сацыялістычнага спаборніцтва. У адказ на заклік ленинградцаў на Чэхецкім спіртзаводзе жаночая брыгада тав. Тарэшчанкавай выканала лютаўскі план на 130 процантаў. 30-ю гадавіну Кастрычніка брыгада абавязалася сустрэць яшчэ больш высокімі паказальнікамі. Па 2—3 нормы выконваюць работніцы Горпромкамбіната М. Ермалаева, В. Гуляева, М. Хрысцінчык і другія.

Клопаты аб дзецях, асабліва аб сіротах, з'яўляюцца роднай, жаночай справай. У Дамачэўскім, Бярозаўскім і іншых раёнах жанчыны арганізавалі збор сродкаў для дзяцей-сірот. Дэлегаткі горада Брэста шэфствуюць над дзіцячым домам, дзіцячымі яслямі і садамі. Жанчыны — грамадскія работнікі правялі латарэю і іншыя мерапрыемствы, на якіх было сабрана 200.000 рублёў. Гэтыя грошы выкарыстоўваюцца для дапамогі дзецям-сіротам.

Больш года прайшло з моманту арганізацыі аддзелаў па рабоце сярод жанчын. За гэты час партыйная арганізацыя Брэсцкай вобласці не мала зрабіла па павышэнню палітычнай і вытворчай актыўнасці жанчын. Але работы наперадзе яшчэ вельмі многа.

XIII Пленум ЦК КП(б)Б, улічваючы велізарную ролю жанчын-сялянак у аднаўленні і развіцці сельскай гаспадаркі, абавязаў партыйныя арганізацыі разгарнуць палітычную работу сярод жанчын — калгасніц і працоўных сялянак заходніх абласцей, накіраваць іх намагацца на справу аднаўлення і развіцця сельскай гаспадаркі, на расшырэнне пасеўных плошчаў, павелічэнне пагалоўя жывёлы. Пленум запрапанаваў абкомам і райкомам КП(б)Б шырэй уцягваць жанчын у работу мясцовых саветаў і камісій пры іх, у работу грамадскіх, культурных і кааператывных арганізацый, дзіцячых устаноў; смела вылучаць іх на кіруючую работу; арганізаваць палітычнае выхаванне актыва. Выканаць рашэнні Пленума — наша важнейшая і неадкладная задача.

Прыкладзем усе сілы для выхавання працоўных жанчын нашай вобласці ў духу любові і адданасці партыі большэвікоў і савецкаму ўраду.

3. ЮЖНАЯ,

загадчык аддзела па рабоце сярод жанчын Брэсцкага абкома КП(б)Б.

Сустрача ў полі

М. АБРАМАУ

Мал. Л. Бойка.

(Апавяданне)

Пасажырскі поезд падыходзіў да вузлавой станцыі. Капітан Сяргей Паляшчук зняў чамалан з багажнай лаўкі, зашпіліў шынель на ўсе гuszікі і пачаў усхвалявана хадзіць па купэ вагона. Часам ён прытуляўся да акна і пільна ўглядаўся ў цемру ночы. За акном бушавала студзенская ненагода—гуляў вепер, вільготны снег прыклеіваўся да шыб велізарнымі клоччамі.

— Нічога не разгледзець, Валя, — сказаў капітан сястры. — Хацеў убачыць школу, у якой некалі вучыўся.

— Школы няма, Сяргей, — адказала дзяўчына. — Школу спалілі немцы.

Лётчык Сяргей Паляшчук восем год не быў у родных месцах. Праўда, у часе вайны ён некалькі разоў пралятаў на сваім бамбардыроўшчыку над палямі Беларусі, якая гераічна ваявала. Але цяпер, убачыўшы спусташэнні, учыненыя ворагам на беларускай зямлі, ён мацней адчуў у сэрцы едкую, як дым, горач і востры боль.

Валя сустрала брата ў Маскве. Першую ноч яны амаль не спалі. Дзяўчына, не звольнячы вачэй з Сяргея, расказвала аб перажытым. Суседзі па купэ вагона таксама чулі ўрыўкі яе апавядання. Яна гаварыла аб партызанах, аб пасляваеннай працы народа, аб старых агульных знаёмых.

Поезд спыніўся. Валя з братам вышлі і хутка зніклі ў цемры ночы. Пасажыры якія засталіся ў вагоне, чамусьці адразу пачалі гаварыць аб Валянціне. Інжынер Мінаеў, высокі сівеючы чалавек, закурыўшы сваю доўгую трубку, сказаў:

— Добрая дзяўчына. Такая маленькая і на выгляд непрыкметная, а колькі ў ёй сілы і бадзёрасці!

* * *

Размову ў поездзе інжынеру Мінаеву прышлося ўспомніць праз некалькі месяцаў. Ранняя вясной, дабіраючыся да будаўнічай пляцоўкі аднаго завода, Мінаеў убачыў наперадзе сябе, каля сцяжкі, тры камені. Ён узрадаваўся, што можа ўрэшце прысесці адпачыць. Чацверты камень падкатаў да сцяжкі па свежаўзаранай паласе малады здаровы хлапец, апрачнуты ў засаленыя маслам ватныя шаравары і куртку. Падкаціўшы камень да сцяжкі, ён выпер далонню потны твар і прывітаўся з Мінаевым. Хлапец аказаўся таварыскім, разгаворлівым чалавекам.

— Змагаемся за першае месца ў вобласці, — з гордасцю сказаў ён. — Вядомая справа, вялікую ролю на сяўбе адыгрывае аграном, а аграномша ў нас — баявая. Ледзь досвітак — яна ўжо на нагах. У брыгадах і звеннях — цэлыя дні, арганізуюе, паднімае людзей. Восць цяпер прышла да мяне, уздоўж і попе-

рак выхалзіла паласу, усюды правярыла глыбіню баразны і адзначыла недахопы: трактарыст на паваротах рана плуг выключае, неўзаранай зямля застаецца, а я не дагледзеў! Потым села на трактар і паехала трактарыста вучыць, як трэба на паваротах плуг падмаць.

— А вы кім у калгасе працуеце? — запытаў Мінаеў.

— Я не ў калгасе. У МТС працую, брыгадзірам трактарнай брыгады.

— Ці-ж ваша справа выкатаць каменні з паласы? — здзівіўся Мінаеў. — Калгаснікі самі павінны кланаціцца аб падрыхтоўцы масіва.

Хлапец зноў выпер спацелы твар і, нібы апраўдваючыся, піха адказаў:

— Гэта, вядома, — не мая справа. Але агранома свайго мы прывыклі слухацца. Яна сама ніколі сваіх сіл не шкадуе. Восць паехала на трактары, а мне, весела ўсміхнуўшыся, сказала: «Таварыш Катушонак, няўжо яшчэ дзесяць год мы будзем аб'язджаць вакол гэтых каменняў і машыны ламаць?» Загад ад яе, вядома, не наступала, а я ўзяў ды каменні з паласы і выкаціў. Адчуваю, што карысную справу зрабіў. А калі чалавек карысную справу зробіць, то ў яго сама душа радуецца. Мы-ж, работнікі МТС, — не чужыя, не прышлыя людзі ў калгасе, а свае, кроўна зацікаўленыя ў атрыманні высокіх ураджаяў. Восць так, па гэтаму прынцыпу, вучыць нас адносіцца да справы наш аграном, вучыць сваім прыкладам.

— Поті адначылі. Пара ісці, — Мінаеў падняўся і пачаў развітвацца з брыгадзірам.

— Пачакайце хвілінку, пазнаёміцеся з нашым аграномам, — папрасіў хлапец. — Едзе ўжо сюды.

Брыгадзір паказаў на ўзараную паласу, якая цягнулася чорнай стужкай сярод шырокага поля ад самай вёскі да гаю, які зелянеў далёка на гарызонце.

— Яна так распланавала поле, што заезды атрымаліся вялікія; машыны цяпер у нас дарма не круцяцца на паваротах. Выпрацоўка на трактар ад гэтага на многа паднялася.

Гудзенне матора ўсё выразней і гучней даносілася аднекуль з нізіны. Неўзабаве Мінаеў убачыў і трактар. Падняўшыся на прыгорак, ён аказаўся зусім блізка, прайшоў яшчэ некалькі сот метраў па баразне і спыніўся.

З трактара саскочыла на зямлю дзяўчына і пачала штосьці растлумачваць трактарысту, дапаўняючы свае словы энергічнымі, хуткімі жэстамі. Трактарыст уважліва слухаў, ківаў галавой. Потым ён уключыў хут-

масць, трактар рушыў уперад, а дзяўчына яшчэ раз махнула рукой, павярнулася і закрочыла па ўзаранай паласе, адліваючай вільготнай іскрыстай чарнатою. Ногі яе танулі ў пухкай зямлі, але яна ішла лёгка, хутка. Было відаць, што для яе хадзіць па паласе — прывычная справа.

Не даходзячы з дзесятак крокаў да сцежкі, дзяўчына звярнулася да брыгадзіра:

— Таварыш Катушонак, ты спецыяльна займіся з Пятром: матор у яго працуе то на багатай, то на беднай сумесі. Дапамажы яму ў рэгуліроўцы падачы гаручага.

Мінаеў уважліва паглядзеў на дзяўчыну і пазнаў у ёй Валю Палашчук, былую сваю спадарожніцу. Пазнаў яе вочы, адкрытыя, поўныя энергіі, маладога задору. Хоць тады, пры сустрэчы Валі з братам, былі яны спакойныя, але гэтыя вочы Мінаеў добра запамініўся — аганёк задору і энергіі ў іх часта ўспыхваў і тады.

Дзяўчына ва многім вельмі змянілася. Яе светлыя валасы не курчавіліся на галаве, а былі заплечены ў тугія косы і прыбраны пад берэт. Твар абветрыў, загараў; гаварыла яна крыху хрыплым, застужаным голасам; а замест добрага паліто на ёй была кароткая ватная фуфайка, такая-ж, як і ў брыгадзіра трактарнай брыгады. Расказваючы Катушонку аб сваіх назіраннях за работай маладога трактарыста, дзяўчына з захапленнем гаварыла аб яго першых дасягненнях.

Валя прывіталася з Мінаевым, але знаёмага чалавека ў ім не прызнала. Яна сядзела на каменні побач з брыгадзірам і гаварыла:

— Разумееш, Катушонак, наступіла сяўба — праверка ўсёй нашай падрыхтоўкі. Мы цяпер трымаем экзамэн перад Радзімай.

Мінаеў сядзеў моўчкі, у гутарку не ўмешваўся. Ён захапляўся шчырай усхваляванасцю агранома. Ва ўказаннях, якія дзяўчына давала брыгадзіру, адчувалася суровая патрабавальнасць, справядлівасць і клопаты.

Валя ўстала і толькі цяпер заўважыла, што яна сядзела на каменні, выкачаным з паласы.

— Маладзец, Катушонак, — адабрыцельна і весела сказала яна, — выкаці! Заўтра-ж напішу аб гэтым у наспенгазету. А цяпер пайду, — прадаўжала яна, — у брыгаду Пашкевіча. Накіроўвай людзей туды, калі каму будзе да мяне справа. А табе гэтую паласу ўзараць да вечара. Калгаснікі ўжо насенне падвозяць. Да пабачэння!

— Усяго добрага, Валянціна Васільеўна, — нажадаў Катушонак. — Да вечара паласа будзе ўзарана.

Дзяўчына накіравалася ў той бок, куды трэба

было ісці інжынеру. Ён пачаў даганяць Валю. Параўнаўшыся з ёю, Мінаеў сказаў:

— Вы ехалі зімою з братам у поездзе? Мне прышлося быць вашым спадарожнікам.

— Я тады так была ўсхвалявана сустрэчай з братам, што на другіх зусім не звяртала ўвагі.

Мінаеў расказаў Валі аб размове пасажыраў у вагоне, аб тым, што ім хацелася даведацца, хто яна па прафесіі.

— Вось калі мне прышлося даведацца аб гэтым, — сказаў Мінаеў і запытаў: — Вы прафесію агранома любіце?

Яна падняла на Мінаева свае адкрытыя, задорныя вочы і адказала:

— Я люблю гэтыя палі. Два гады назад яны былі засыпаны мінамі. Растаяў снег, і людзі баяліся сыйсці з дарогі на сваю зямлю. Прышлі салдаты, усю зямлю прашчупалі рукамі, некаторыя загінулі на мінах. У мінулым годзе ў нас было яшчэ мала трактараў і машын. А цяпер, — Валя спыніла Мінаева, — паслухайце, маторы гудзяць ва ўсіх канцах поля. Тут хутка паявіцца ўсходы.

У гэты час да яе падышоў старык-калгаснік.

— Валянціна Васільеўна, — запроста звярнуўся ён да агранома. Насенне я яшчэ раз праверыў. Усхожасць добрая. А вось мінеральныя ўгнаенні мяне непакояць.

— Добра, Пракопчыч. Заўтра ў вас у калгасе буду.

— Прыдзі, галубка, — і стары пайшоў да вёскі.

— Мне здаецца, — сказаў Мінаеў, — што іменна ў сваёй прафесіі і рабоце вы бачыце сэнс і мэту свайго жыцця. Ці не так, Валянціна Васільеўна?

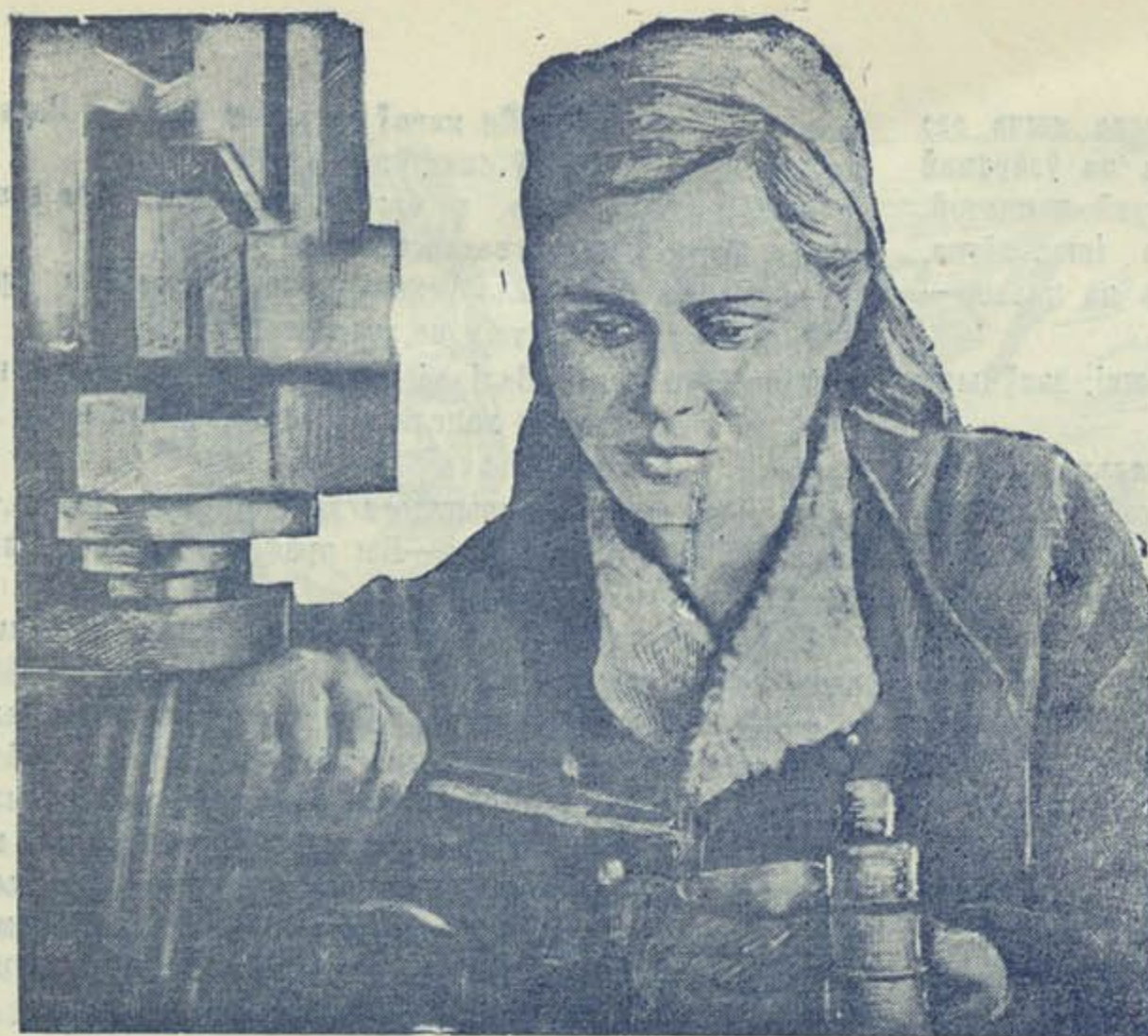
— Так. У мяне тут нікога з родных не засталася. Бацька і маці загінулі пры немцах. Сяргей, якога я вельмі люблю, клікаў мяне з сабой у горад. Але ад прапановы брата я наадрэз адмовілася.

Дзяўчына паглядзела на поле, задумалася. Мінаеў заўважыў, што яна збіраецца з думкамі, хоча сказаць самае важнае.

— Паглядзіце: вось там відаць новыя дахі, а яшчэ зімой на гэтых месцах тырчэлі абвугленыя трубы. Совецкі чалавек з усякай бяды выходзіць пераможцай.

Неўзабаве Мінаеву прышлося развітацца з Валяй. Яна пайшла ўправа на ледзь прыкметнай сцежцы, якая вілася па зялёных палях брыгады Пашкевіча. Інжынер, які застаўся адзін, закрочыў хутчэй, думаючы аб гэтай нечаканай сустрэчы са сваёй спадарожніцай. Падняўшыся на ўзгорак, Мінаеў убачыў Днепр. Рака пералівалася, блішчэла пад сонцам. І яму ўявілася, што ён бачыць не раку, а залатое мора хлеба, узрошчанае дзяўчынай і яе сябрамі.

Марыя Сцяпанаву за работай.

Фото А. Дзітлава.

Сёння мы ўжо выразна ўяўляем сабе, якім будзе наш трактарны завод. Мы ўжо нібы бачым яго велічныя карпусы, абсталяваныя па апошняму слову тэхнікі.

Гэта будзе завод-гігант, завод-прыгажун, краса і гордасць беларускага народа. Завод будзе выпускаць трактары «Кіравец Д-35», магутнасцю ў 37 конскіх сіл.

Тысячы рабочых самых рознастайных прафесій будуць працаваць тут. Большую палавіну ўсяго калектыва складуць жанчыны.

Будучы трактарны завод—гэта велізарнейшы пасёлак са сваім Палацам культуры, клінікой, школамі, тэхнікумам, двума кафе-рестаранамі, гасцініцай, хлеба-заводам, стадыёнам, дзіцячымі садамі і яслямі. Зялёныя насаджэнні, прыгожыя фантаны—усё гэта дапоўніць велічны, жывапісны малюнак.

Цяпер на заводзе ідзе падрыхтоўка да разгорнутага будаўніцтва вытворчых будынкаў і жылля. Па закліку ЦК комсомола Беларусі сюды прыйшлі сотні дзяўчат, якія, авалодаўшы новымі прафесіямі, уліліся ў вялікую армію будаўнікоў.

Надзежда Канчар прыехала ў мінулым годзе на будоўлю па пудёўцы Лоеўскага райкома ЛКСМБ. Дзяўчына адразу-ж выказала жаданне стаць каменшчыцай. І ёй аказалі дапа-

могу ў набыцці прафесіі. Вопытныя каменшчыкі паказалі, як правільна карыстацца інструментам, як трэба ўкладваць цэглу. Уважліва прыглядалася яна да іх работы, сачыла за кожным рухам, і праз некаторы час ёй дазволілі працаваць самастойна. Цяпер Надзежда не ведае дзён невыканання плана!

Многія дзяўчаты пачалі таксама авалодаваць прафесіяй каменшчыка. Агафія Хрыпачова, Вера Сакалова і Агафія Юрчанка працуюць так, што ні адна хвіліна ў іх не прападае дарэмна.

Усеагульнай павагай карыстаюцца маладыя арматуршчыцы Кацярына Антропчанка і Валяціна Шэўчанка. Яны зусім нядаўна прыйшлі на будоўлю, а ўжо ў дасканаласці авалодалі прафесіяй. Дзяўчаты не супакойваюцца на дасягнутым. Кожны дзень прыносяць радасныя весткі аб іх працоўнай перамозе.

— Дзве нормы нас не задавальняюць, — гавораць арматуршчыцы, — будзем даваць 2,5—3 нормы!

Жанчыны ўжо цяпер складаюць на заводзе вялікую сілу. Яны працуюць і ў канструктарскім аддзеле, аддзеле галоўнага тэхнолага, у рамонтна-механічным цэху, электрарамонтным, мадэльным, ліцейным і іншых цэхах.

Вось Марыя Сцяпанаву. Яна яшчэ зусім малая, але ў яе цікавая біяграфія. Дзяўчына ў 1940

Жанчыны—работніцы, інжынеры і тэхнікі! Нямала набылі тэхнічнага і будаўніцтва ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі, набылі прадукцыйнасць працы!

Беларускі ТРАКТАРНЫ

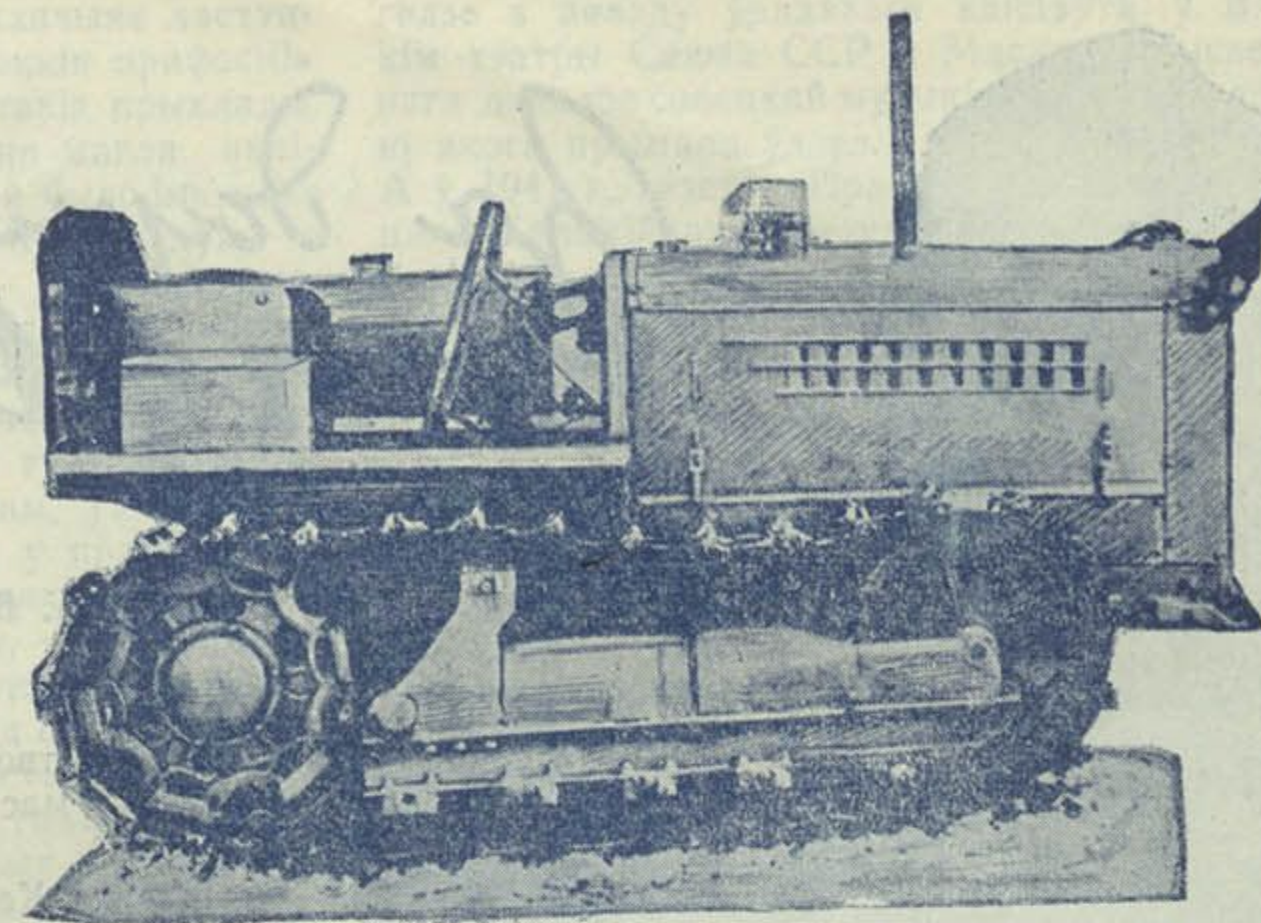
І. САВІЦКАЯ

годзе скончыла школу фабрычна-заводскага навучання пры Сталінградскім трактарным заводзе. Работа гіганта савецкага трактарна-будаўніцтва захапіла Марыю. Яна працавала фрезероўшчыцай. А калі над Радзімай нависла смяротная небяспека, найярчэй праявіліся лепшыя якасці патрыёткі. У дні вайны Марыя працавала з максімальнай нагрузкай. Па дзве змены не выходзіла яна з цэха. Побач рваліся снаряды, авіябомбы... Тут-жа дзяўчына авалодала новай ваеннай спецыяльнасцю, і ў 1942 годзе яна камандзір кулямётнага аддзялення. Разам з доблеснымі воінамі Савецкай Арміі Марыя Сцяпанаву

ва прайшла цяжкі, але слаўны шлях ад Сталінграда да Будапешта.

Пераможна закончылася вайна. Савецкія воіны вяртаюцца да мірнай працы. Сярод іх і Марыя Сцяпанаву. Яна працуе ў канцэлярыі. Але нядоўга. Даведаўшыся аб закліку табельшчыцы Каломенскага паравозабудаўнічага завода комсамолкі Галіны Сергіенкі, Марыя пайшла на будоўлю Мінскага трактарнага завода.

Сцяпанаву пачала працаваць у рамонтна-механічным цэху. Прыходзе сюды супаў з падрыхтоўкай да выбараў у Вярхоўны Совет БССР. Стаўшы на стаханавую вахту ў чэсць выбараў,

Мадэль трактара «Кіравец Д-35», які будзе выпускацца заводам.

фрезероўшчыца выконвала па тры нормы ў змену. На заводзе разгарнулася сацыялістычнае спаборніцтва па прафесіях. У яго актыўна ўключылася і Марыя. І цяпер сярод многіх дзясяткаў фрезероўшчыцаў—мужчын і жанчын—пяршынства належыць ёй.

Марыя ахвотна перадае свой вопыт навічкам. Яна навучыла фрезернай справе работніцу Севасценку. Уключыўшыся ў сацыялістычнае спаборніцтва за дастойную сустрэчу 30-й гадавіны Вялікага Кастрычніка, Марыя абавязалася выканаць да лістапада гадавую норму на 200 процантаў і навучыць яшчэ двух маладых работніц сваёй прафесіі.

— Як ты дабілася такой высокай вытворчасці?—часта пытаюць у дзяўчыны сяброўкі.

Скромная, зусім не прывыкшая расказваць аб сабе, Марыя гаворыць:

— Кожная з вас можа працаваць так. Эканомце час, загадзя падрыхтоўвайце рабочае месца, інструмент, сачыце за тым, каб ён заўсёды быў спраўным, даглядайце станок, у час змазвайце яго, і ён будзе працаваць безадмоўна.

І гэта несумненна. Ніякіх асаблівых ноўшастваў Марыя Сцяпанаву не ўводзіла. Яна сур'ёзна і ўважліва адносіцца да работы, станок заўсёды трымае ў чысцэ і спраўнасці. Таму і прастояў у яе ніколі не бывае. Работа, якую яна

выконвае, заўсёды высокай якасці.

Марыя Сцяпанаву—не адна. Вось Ефрасія Шыцкіна—токары інструментальнага цэха. Яна таксама нядаўна прыехала на завод. Спачатку была на розных падсобных работах, потым стала вучаніцай, хутка авалодала такарнай справай і цяпер добра спраўляецца з работай. У сацыялістычным спаборніцтве па прафесіях дзяўчына два разы займала першынства.

Ды ці толькі яна! Электрамонтёр Вера Конанаву, сцержняўшчыца Наталія Бяляскава, інжынер-канструктар Ніна Грыгораўна Фадзеева, тэхнік Зоя Міхайлаўна Белацаркоўская і многія другія—гэта перадавыя людзі завода, будоўлі, наватары вытворчасці. Уключыўшыся ў вытворчую, плённую работу, разам з усім калектывам будуць яны завод-гігант.

Лютаўскі Пленум ЦК ВКП(б) рашыў: «Закончыць будаўніцтва Мінскага трактарнага завода ў першай палавіне 1948 года і забяспечыць абсталяваннем і аснасткай для выпуску трактараў «Кіравец Д-35» у другім паўгоддзі 1948 года».

Будаўніцтва Мінскага трактарнага завода з'яўляецца ўдарнай, усенароднай будоўляй. Ганаровае месца ў ёй зоймуць нашы савецкія жанчыны.

Токар інструментальнага цэха Ефрасія Шыцкіна (справа) дзеліцца вопытам сваёй работы з маладымі спецыялістамі.

Фото К. Якубовіча.

Т. Каламійцава.

Калі пагасла святло і ўляглося ажыўленне, у тэатральным зале наступіла напружаная цішыня. Прыціх падрыхтаваны ўжо аркестр. За дырыжорскім пультам паявілася зусім яшчэ маладая дзяўчына. Скромны чорны касцюм, які шчыльна аблягаў яе стройную фігуру, гладка зачэсаныя валасы, злёгка ўскінутая галава і ўпэўнены ўзмах рук — усё гэта надавала ёй нейкую асаблівую грацыёзнасць.

Тацяна адчувала, што сотні вачэй накіраваліся на яе. На яе глядзелі са здзіўленнем, з нескрываемай цікаўнасцю. Яна доўга рыхтавалася да гэтай першай сваёй сустрэчы са слухачом, але, сутыкнуўшыся з ім, на момант адчула некаторую разгубленасць.

«Ці здолею? Ці сумею я падпарадкаваць сваёй волі аркестр, выканаўцаў — увесць гэты складаны рознастайны калектыў?» — гэтая думка, як маланка, пранеслася ў галаве.

Але разам з першымі ўзмахамі палачкі рассяліся трывожныя сумненні. Зал напоўніўся магутнай і хваляючай музыкой оперы «Фауст». Стройнае сугучнасць музыкі, ігры і спеваў злілася ў адно і нібы вырывалася з-пад строга размераных, прыгожых рухаў рук дзяўчыны-дырыжора.

Калі-ж скончыўся першы акт, і зал заграмеў ад дружных апладысmentaў, Тацяна Каламійцава зразумела, што гэта і яе поспех,

За дырыжорскім пультам

М. ВАГАНОВА

што першы творчы экзамен вытрыман, і што яе месца ў мастацтве — за дырыжорскім пультам.

...Тацяна Каламійцава ўступала ў жыццё свабодна і ўпэўнена. Перад ёю, як і перад кожным юнаком і дзяўчынай нашай краіны, выбар жыццёвага шляху быў незвычайна шырокі. Яе палымянае ўяўленне, парады бацькоў і сяброў малявалі самыя рознастайныя перспектывы ў выбары прафесіі. Спачатку ёй хацелася стаць мастаком, потым яна рашыла быць тонмейстарам кінофабрыкі. Аднак наймаверная цяга да музыкі, унутраныя музыкальныя задаткі ўжо тады, на парозе яе жыцця, настойліва клікалі ў цудоўны свет музыкальнага мастацтва.

Але звычайная музыка не задавальняла Тацяну. За раялем, якім ужо з дзяцінства не дрэнна валодала, яна часта сумавала. Опера, велічная сугучнасць спеваў, ігры і музыкі, выклікала ў яе страснае адухаўленне, імкненне пазнаць сакрэт гэтай складанай гармоніі. І вельмі часта на рэпетыцыях у Одэскім оперным тэатры, дзе-небудзь у кутку тэатральнага зала, можна было бачыць дзяўчынку з вялікімі прагнымі вачыма, накіраванымі на дырыжора.

Дырыжорскі пульт стаў марай Тацяны. Але стаць дырыжорам было не так лёгка і проста. Яе мара і імкненне сустракалі самыя скептычныя погляды. Ёй казалі, што жанчыне не падыходзіць прафесія дырыжора, што ў гісторыі мастацтва мала такіх прыкладаў, што справа гэта цяжкая, не жаночага характару і вытрымкі. І нават адзін з відных знатакоў музыкі, выкладчык Одэскай кансерваторыі, які адыграў потым у творчым росце Тацяны значную ролю, аднёсся да яе імкнення вельмі стрымана.

Але дзяўчыну нішто не магло спыніць. Настойлівасць і ўпорства, уласцівыя яе характару, узялі верх. Тацяна Каламійцава была залічана студэнткай Одэскай кансерваторыі па класу дырыжыравання.

Пацуклі гады ўпорнай вучобы, смелых і настойлівых шуканняў. Былі хвіліны і цяжкіх раздум'яў. Часам дзяўчына брала пад сумненне сваю зацею: «І на самой справе, жанчына — дырыжор таксама нова, як, скажам, жанчына — капітан карабля, — разважала яна. —

Але сталі-ж у нашай краіне жанчыне даступны самыя складаныя, самыя тонкія прафесіі!» І Тацяна перабірала ў памяці такія прыклады. Праўда, жанчын-дырыжораў яна магла налічыць толькі адзінкі. Тым мацней было імкненне асвоіць гэтую самую цяжкую і адказную з усіх музыкальных прафесій — прафесію дырыжора, прафесію, якая ўвасабляе вышэйшую ступень музыкальнай культуры.

Будучы ад прыроды адаронай тонкім музыкальным слухам, мастацкім густам, тэмпераментам і цвёрдым характарам, Тацяна Каламійцава ва ўпорнай вучобе, у працяглых і бесперапынных практыкаваннях асвойвала цяжкую дырыжорскую тэхніку, удасканальвала яе ў наступныя гады сваёй творчай работы. І вось ужо ў дваццаць адзін год свайго жыцця яна дырыжуе операй «Фауст» у Вінніцкім оперным тэатры. У наступныя гады яна кіруе аркестрамі буйных музыкальных калектываў краіны: Одэсы, Кіева, Масквы, Ленінграда.

У Тацяны Міхайлаўны захоўваецца альбом, сабраны бацькам. Ён адрозніваецца ад звычайных традыцыйных сямейных альбомаў тым, што прадстаўляе з сябе нібы гісторыю творчага жыцця Тацяны Міхайлаўны. Яе бацька — інжынер Каламійцаў — уважліва і рэўнасна сачыў за творчым ростам любімай дачкі, і ўсё, што было звязана з яе імем, ён клапаціліва збіраў, беражліва і любоўна захоўваў у гэтым альбоме. Сярод шматлікіх пажоўклых ужо ад часу дакументаў ёсць выразкі з розных газет, характарызуючыя і дараванне і творчыя поспехі маладога дырыжора. Вось некаторыя з іх: «Аднадушнае адабрэнне слухачоў выклікалі выступленні маладых дырыжораў Т. Каламійцавай і К. Іванова» — пісала газета «Советское искусство» ў 1937

годзе з паводу ўрадавага канцэрта ў Вялікім тэатры Саюза ССР у Маскве, прысвечанага дэкадзе савецкай музыкі, у дырыжыванні якога прымала ўдзел Тацяна Каламійцава. А ў 1941 г. газета «Правда» так пісала: «Тацяна Каламійцава — безумоўна таленавіты дырыжор, з ужо выразнымі прызнакамі творчай самастойнасці... Яна несумненна можа развіцца ў буйнага майстра-дырыжора».

У Беларусі Тацяна Каламійцава прыехала неўзабаве пасля вызвалення Мінска. Працуючы над творами рускай і сусветнай класікі, яна разам з тым глыбока і ўсебакова вывучае беларускую музыкальную культуру. Яе захапляе лірызм, характэрнае народнае матываў беларускай музыкі, яна ўважліва сочыць за паяўленнем кожнага новага твору беларускіх кампазітараў. Яна пранікаецца гарачым імкненнем дырыжываць такімі творами, якія ярка і велічна выразілі-б эпічную сілу нашага гераічнага народа, народа-воіна, народа-тварца.

У 1946 годзе Тацяна Каламійцава ўдзельнічала ад Беларусі ва Усесаюзным аглядзе маладых дырыжораў. За добрыя поспехі на гэтым аглядзе Тацяне Міхайлаўне выдан дыплом першай ступені.

У сучасны момант Тацяна Міхайлаўна кіруе сімфанічным аркестрам Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Вельмі часта па радыё мы слухаем чароўныя мелодыі народных рускіх, беларускіх і класічных музыкальных твораў, выконваемых сімфанічным аркестрам пад яе кіраўніцтвам. У асобе дырыжора Тацяны Міхайлаўны Каламійцавай беларускае музыкальнае мастацтва знайшло свайго таленавітага выканаўцу.

Як нараджалася майстэрства

І. КОЗІК, Д. ЛОСЕУ

У ліку першай партыі будаўнікоў, якія прышлі ў Гомель следам за воінамі-вызваліцелямі, была дваццацігадовая Ольга Хадановіч. У панашаным ватніку, рабочых ботах і рукавіцах яна выглядала падлеткам, які надзеў бацькоўскую вопратку. Толькі з-пад нізка апущанай цёплай хусткі глядзелі на руіны горада не па гадах пасуровеўшыя вочы. У іх святлілася непахісная воля да працы, гатоўнасць аддаць усе сілы для аднаўлення разбуранага горада.

Слава Ольгі Хадановіч вырасла не ў адзін і не ў два дні, не з асобных рэкордаў і часовых удач. Яна з'явілася ў выніку ўпорнай кранатлівай працы на працягу больш трох год. На будоўлях расло і мацнела майстэрства дзяўчыны, папаўняліся веды, набываўся вопыт. На будаўнічым участку памятаюць, калі Ольга была падсобнай работніцай. Каб дапамагчы

О. Хадановіч.

адраджэнню роднага горада, яна разам з многімі рабочымі разбірала завалы, расчышчала пляцоўкі для закладкі фундаментаў новых будынкаў. Брыгадзіры і майстры не раз адзначалі працавітасць дзяўчыны і часта ставілі яе ў прыклад другім.

Але Ольгу гэта не задавальняла. Яна хачела стаць кваліфікаваным будаўніком. У гэты час на ўчастку адчуваўся недахват кваліфікаваных кровельшчыкаў, у выніку чаго затрымлівалася здача ў эксплуатацыю некалькіх чыгуначных аб'ектаў. І Ольга рашыла вучаць кровельную справу. У абедзены перапынак, у часы адпачынку яе можна было бачыць на даху сярод кровельшчыкаў. Дзяўчына ўважліва прыглядалася да іх работы, распытвала, практыкавалася пад кіраўніцтвам вопытных майстраў. А калі адчула, што ўжо авалодала майстэрствам кровельшчыка, папрасіла даць ёй самастойную работу.

Шукаць новае, рабіць сваю працу больш прадукцыйнай, удасканальваць яе — найбольш адметная рыса ў характары Ольгі. Яна ніколі не задавальняецца поспехам дасягнутага, а шукае магчымасцей заўтра зрабіць больш, чым было зроблена сёння. Калі стала вядома аб працоўным подзвігу каменшчыка Івана Рахманіна, Ольга запрапанавала стварыць рахманінскае звяно кровельшчыкаў. У гэты час на будоўлю прышло некалькі новых дзяўчат. — Вось іх і будзем вучыць кровельнай справе, — сказала яна.

Дзяўчаты — Марыя Казлёнак і Марыя Судакова аказаліся здольнымі вучаніцамі, хутка пераняўшымі спрытнасць і майстэрства свайго старэйшага таварыша. Ольга вучыла падруг уменню разглядаць сваю працу, як частку таго найвялікшага вытворчага напружання, з якім прыняўся савецкі народ за ажыццяўленне плана новай сталінскай пяцігодкі.

Усюды, куды-б ні пасылалі звяно Ольгі Хадановіч, яно апраўдвала сябе стаханаўскімі справамі. Дзяўчаты сістэматычна перавыконвалі вытворчыя нормы. 450 квадратных метраў даху будынка чыгуначнага тэхнікума яны накрылі за тры дні, перавыканаўшы норму ў 12 разоў. Гэты бліскучы поспех дасягнут дзякуючы ўмелай арганізацыі працы. Ольга аддзяліла кваліфікаваную працу ад некваліфікаванай. Час, які затрачваўся на падноску гонта, выкладку ленты, выкарыстоўваецца толькі для выканання кровельнай работы.

Ольга Хадановіч арганізавала працу звяна так: Марыя Судакова падае гонт з зямлі на чардак; Марыя Казлёнак працуе разам з Хадановіч на даху, яна прымае гонт і раскладвае ў адну лінію, а Хадановіч робіць змацаванне і прышыўку гонта. Як правіла, Ольга Хадановіч карыстаецца двума рэйкамі. Адна служыць для таго, каб гатовыя дошчачкі ўкладваліся роўна, і строчка была строга паралельнай, другая рэйка дапамагае змацоўваць складзены ў адну лінію гонт, каб ён не разыходзіўся ў часе прыбівання яго цвікамі. Калі Хадановіч

замацоўвае адну плеч гонта, Марыя Казлёнак выкладвае наступную строчку па верхняй рэйцы. Каб не было прастояў, кіраўнік звяна загадзя дамаўляецца з майстрам аб'екта аб колькасці гонта і цвікоў. Усё гэта дае магчымасць праводзіць работу бесперапынна.

Хутка Марыя Судакова і Марыя Казлёнак самі будуць майстрамі кроўлі. Ольга Хадановіч рашыла скласці звяно з трох майстраў і двух дапаможных рабочых. У такім складзе звяно будзе ўкладваць за змену 25—30 тысяч штук гонта.

Ольга Хадановіч і яе падругі з вялікім натхненнем сустрэлі заклік рабочых ленинградскіх прадпрыемстваў аб датэрміновым выкананні вытворчай праграмы другога года пасляваеннай пяцігодкі. Падругі падлічылі свае магчымасці. У 1946 годзе звяно выканала больш двух гадавых норм. Але гэтага мала — рашылі дзяўчаты і ўзялі абавязацельства выканаць тры гадавыя нормы да 7 лістапада, каб у гэтым годзе скончыць сваю пяцігодку. Гэтае абавязацельства яны падмацоўваюць штодзённымі вытворчымі поспехамі. Звяно ў сакавіку завяршыла выкананне першай з трох гадавых норм.

Гэтая дзяўчына прышла на Мінскую электрастанцыю № 2 у першыя дні пасля вызвалення горада ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Доўгі час яна была дапаможнай работніцай, але ўвесь час марыла аб набыцці прафесіі. Калі на станцыі былі арганізаваны курсы па падрыхтоўцы машыністаў турбін, Валянціна Ладудзька выказала жаданне паступіць на іх.

Курсы закончаны. Валянціна на «выдатна» здала экзамены і атрымала званне машыніста турбіны. Нядаўна пачала працаваць яна па новай спецыяльнасці, аднак паспела ўжо заваяваць усеагульную павагу і любоў. Комсамолка Валянціна Ладудзька — лепшы малады машыніст на электрастанцыі № 2.

Фото К. Якубовіча.

Кніга пра вялікае выпрабаванне

Імя Ленінграда, як і імя другога горада нашай славы—Сталінграда,—стала прыкладам непахіснасці, мужнасці і гераізма савецкага народа.

Дзевяцьсот напружаных дзён і бяссонных начэй слаўныя савецкія воіны абаранялі горад Леніна, жыхароў якога каварны вораг прабаваў задушыць кастлявай рукой голаду. Праз увесь гэты час ленінградцы пад бесперапынным абстрэлам, пад пастаянай пагрозай смерці ад бамбардзіроў і нястач не толькі мужна пераносілі цяжкія выпрабаванні, але і кавалі перамогу над нямецка-фашысцкімі захопнікамі.

У мінулым годзе Выдавецтва ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия» выпусціла аўтабіяграфічную аповесць ленінградкі Ольгі Канстанцінаўны Мацюшынай. «Песня пра жыццё»—так назвала аўтар сваю праўдзівую і суровую аповесць.

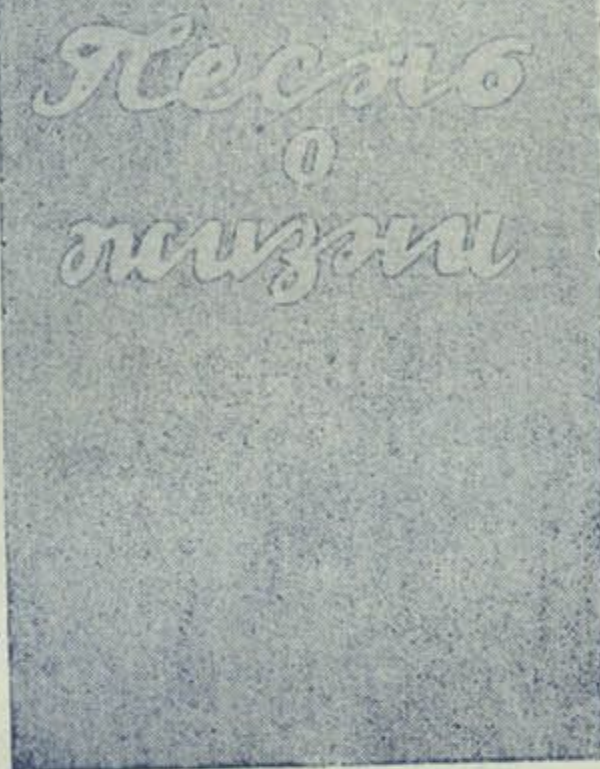
Кніга О. Мацюшынай пранікнута шчырай патрыятычнай любоўю да Ленінграда, кожны дом, кожная вуліца якога—жывыя старонкі гісторыі нашай Айчыны. З жыццём у Ленінградзе звязаны першыя крокі аўтара ў рэвалюцыйнай барацьбе, яе сустрэчы з вялікім Леніным, А. М. Горкім, В. Маякоўскім, В. Вароўскім, М. І. Ульянавай.

Калі пачалася Вялікая Айчынная вайна, О. Мацюшына, за плячымз якой быў амаль шасцідзясяцігадовы жыццёвы шлях, адмовілася пакінуць горад. Змяніўшы кісьць мастака на лапату і сякеру, яна працавала на абароне Ленінграда: тушыла бомбы, несла варту ў часе паветраных налётаў варожай авіяцыі. І нават, калі яе спасцігла вялікая няшчасце—амаль поўная страта зроку пасля таго, калі палізу ад яе разарвалася бомба,—О. Мацюшына знаходзіць сваё месца ў вялікай барацьбе. Яна пачынае пісаць кнігу пра жыццё ў блакаваным горадзе. Калі чытаеш гэтую кнігу, то цяжка згадзіцца з думкай, што яе пісала пажылая, поўсяляная жанчына. Столькі ў яе радках веры ў перамогу і сапраўднай чалавечай прагі да жыцця і сонца!

...Вайна перайначыла аблічча горада. Пасуровелі яго людзі. Ва ўсіх адна думка: выстаяць і перамагчы. Кожны новы абстрэл варожых гармат, кожны чарговы налёт нямецкіх самалётаў павялічвае лік афяр. Гінуць дзеці, жанчыны, старыя. Кальцо блакады мёртвай пятлі ў заціскаеца вакол горада. Засталася адна дарога—праз Ладагу, але і яна абстрэльваецца і ўдзень і ўначы. «Па вуліцах горада бязгучна крочыў голад. Ён пранікаў усюды. Маўклівымі рабіліся людзі... Не чуваць сытага, гартаннага варкавання галубоў. Іх даўно з'елі. Не крычаць і не б'юцца кошкі. Яны таксама пайшлі ў страву.

Спыніліся трамваі—людзі дзесяткі кілометраў ішлі пехатою на работу. Патухла электрычнасць—людзі саматугам прыстасавалі станкі і прадаўжалі забяспечваць фронт зброяй.

О. М а т ю ш и н а

Вокладка кнігі

Замерзлі вадаправод і каналізацыя—людзі грэлі вадку ў качагарках. А калі не было вады, ішлі з вёдрамі на Неву, на каналы, або адтаівалі снег».

Хлебны паёк намнога скараціўся. «У руках усяго-наўсяго маленечкі кавалачак хлеба, зусім маленечкі—з запалкавы карабок—паёк цэлага дня. Апрача вады, да яго нічога не было. Паглядзела на лустачку: толькі два разы адкусіць...» І гэты маленечкі кавалачак хлеба падзяляўся на тры часткі: на снеданне, абед і вячэру. «Ужо восем гадзін—можна ўзяць вячэрні кавалачак. Рука задрожэла і, здаецца, крошка ўпала на падлогу. Узняла капцілку і поўзаю з ёю па падлозе—дзе крошка, дзе, дзе? Вось яна! Узняла ў рот, няма—гразы! Паўзу далей, кожны куточак даследую. «Куды яна магла ўпасці?» Шукаю, шукаю і не знаходжу. Выбілася з сіл, але спыніцца немагчыма. Урэшце, знайшла. Праглынула і стала яшчэ цяжэй—шукаць больш няма чаго...»

На прыкладзе жыцця і барацьбы ленінградцаў у найцяжэйшых умовах О. Мацюшына малюе веліч душы савецкага чалавека, яго непакорны характар, яго любоў да свабоды і палкую нянавісць да ворагаў.

Сапраўды, трэба быць чалавекам вялікай загартаванасці, вялікай сілы волі, вялікай упэўненасці ў перамогу, каб перанесці дзевяцьсот дзён такога пакутлівага, цяжкага жыцця.

Здавалася, жанчына страціла ўсё. Мастацтва, якому яна прысвяціла сваё жыццё, для яе больш не існуе. Няшчасці адно за адным абрушваюцца на галаву хворай, пажылай жан-

чыны. Ад знесілення і голаду вар'яецца і памірае яе лепшы друг—мастак Наля.

«Таіць не буду,—гаворыць аўтар,—былі моманты, хацела пайсці ў зону абстрэлу, але пры гэтым кожны раз успамінала Маякоўскага:

«В этой жизни помереть
не трудно,—

Сделать жизнь значительно
трудней».

Мяне не прывязваў да жыцця нават інстынкт самазахавання. Бамбілі вакол. Памерці было лёгка. Стрымлівала барацьба, нежаданне скарыцца. Неабходна было перамагчы нават у такіх умовах. Здавалася ганебным—памерці пераможанай». Гэта думкі не толькі аўтара аповесці, гэта думкі кожнага ленінградца тых дзён.

Жывучы ў акружэнні, ленінградцы ні на хвіліну не адчувалі сябе жыхарамі асуджанага на смерць горада. Яны ведалі, што краіна, народ, армія, вялікі Сталін вядуць бой за Ленінград не толькі ля сцен горада. Пераможныя залпы савецкіх гармат, як голас перамогі, даходзілі да ленінградцаў з-пад Масквы і Сталінграда. Ленінградцы былі ўпэўнены, што нага немца ніколі не ступіць на вуліцы горада Леніна.

Кніга О. Мацюшынай нездарма называецца «Песня пра жыццё». Аповесць прасякнута гордасцю за савецкі народ, якога ніколі нікому не пакарыць. Цудоўныя якасці, якія выхавала ў савецкіх людзей вялікая партыя большэвікоў, забяспечылі перамогу над лютым ворагам.

Аповесць О. Мацюшынай прасякнута жыццёсцвярдзальнымі, бадзёрымі матывамі.

Любоў да сонечных пейзажаў—гэта не толькі прафесіянальная звычка аўтара-мастака. Гэта непераадольны аптызм кожнага савецкага чалавека. Вобраз сонца, сонечных пейзажаў, як сімвал шчасця нашага народа, праходзіць праз усю гэтую кнігу, прысвечаную самаму жудаснаму—вайне.

Аўтабіяграфічная аповесць О. Мацюшынай заканчваецца радаснай карцінай лікавання ленінградцаў з прычыны прарыву блакады.

Кожны, хто хоча пазнаёміцца з жыццём і барацьбой жыхароў слаўнага Ленінграда ў гады Вялікай Айчыннай вайны, павінен абавязкова прачытаць гэтую суровую і праўдзівую кнігу аб перажытым.

Р. ШКРАБА.

Двухгодовая Люся Гарбенка.

Фото А. Дзітлава.

Выхаванне маленькага дзіцяці

Для таго, каб дзіця расло здравым, моцным, жыццерадасным і добра развівалася, маці павінна ведаць, апрача правілаў догляду і кармлення, як яго выхоўваць. Трэба перш за ўсё ўстанавіць цвёрды распарадак жыцця дзіцяці — рэжым.

Пры правільным рэжыме ў дзіцяці лепшы апетыт, яно хутчэй засынае, і мацеры не даводзіцца прыбегчы да шкоднага ўкачвання. Чым меншае дзіця, тым хутчэй яно стамляецца, таму маленькія дзеці павінны часцей адпачываць, спаць. Старэйшыя дзеці менш і радзей спяць, а больш забаўляюцца і гуляюць.

Да дзевяці месяцаў дзіця павінна спаць удзень 3 разы. Ад аднаго да паўтара года дзеці звычайна спяць днём 2 разы. Дзеці, старэй за паўтара года, спяць днём 1 раз.

Каб дзіця прывыкла да рэжыма, хутка засынала і мацней спала, лепш за ўсё ўкладваць яго для дзённага сну на свежым паветры ва ўсякую пару года. Маленькіх дзяцей звычайна выносяць на руках, больш старэйшых — укладваюць у калясачку. Пры ўкладванні дзіцяці спаць на ноч, у пакоі не павінна быць лішняга шуму, музыкі, спеваў. Калі яно засне, — гэта ўжо не мае значэння.

Карміць маленькіх дзяцей трэба не перад сном, а адразу пасля сну. Выспаўшыся, дзіця добра паесць, будзе веселейшым і спакойней гуляць.

Як толькі дзіця пачынае менш спаць удзень, то перыяды часу паміж сну неабходна выкарыстаць для развіцця рухаў, а ў далейшым — для набыцця навыкаў (акуратнасці, некаторай самастойнасці), знаёмства з акру-

жаючым. Гэта вельмі неабходна для яго фізічнага і разумовага развіцця.

Ужо двухмесячнае дзіця пачынае паднімаць галаву з падушкі. Каб навучыць яго трымаць галаву ў вертыкальным становішчы, трэба яго класці часцей на некалькі хвілін распушчанага на жывоцік, вядома, толькі не адразу пасля кармлення. Пры гэтым неабходна ўважліва сачыць за тым, каб дзіця не стамілася. Пяцімесячнае дзіця пры падтрыманні стаіць на выпрамлених ножках, ад чаго адчувае задавальненне.

Сядзець дзіця звычайна пачынае ў шэсць—сем месяцаў. Ні ў якім выпадку нельга садзіць яго да той пары, пакуль яно не авалодае самастойным сядзеннем, таму што гэта шкодна і можа выклікаць скрыўленне пазванка.

У дзевяць—дзесяць месяцаў дзіця пачынае самастойна стаяць і хадзіць, калі яго водзяць за абедзве рукі, а таксама за каталкай. Да 12—13 месяцаў дзіця навучаецца самастойна хадзіць. Да 16—18 месяцаў яно ўжо свабодна ўстае, бегае, улязае на нізкую лаўку, ступенькі.

Працяглая і бесперапынная хадзьба стамляе дзіця, адсюль—плач, крык: «на рукі», адмаўленне ісці далей. Бацькі памыляюцца, калі лічаць такія паводзіны дзіцяці капрызам.

Новая поза, хуткі рух дастаўляюць дзіцяці многа радасці, і яно пры гэтым часта вымаўляе радасныя гукі, усміхаецца і гучна смеецца.

У дзяцей, калі на іх не звяртаюць увагі і не займаюцца з імі, усе гэтыя рухі развіваюцца значна пазней.

Надзвычай важным выхавальным момантам з'яўляецца ўмелы, правільны падыход мацеры да дзіцяці.

З ранняга ўзросту ў дзіцяці можна выхаваць патрэбу да чыстаты. Таму маці павінна сачыць за чыстатой яго твара, носа, рук, касцюма і насавай хустачкі.

У сямі- і васьмімесячным узросце дзіця трэба навучыць піць з чашкі. Пасля года ўжо можна прывучаць дзіця да самастойнай яды. Яму даюць у руку лыжку і адначасова кормяць другой.

Ні ў якім выпадку нельга даваць дзіцяці пустой гумавай соскі, пустышкі. Яна прыносіць дзіцяці шкоду тым, што выклікае дарэмную трату сіл на смактанне і забруджвае рот.

Двухмесячнае дзіця, калі не спіць, увесь час сочыць за прадметамі, якія стаяць або рухаюцца перад яго вачыма. У гэты час над яго ложкам трэба падвешваць яркія цацкі, на якія яно магло б глядзець. Пры гэтым трэба сачыць за тым, каб цацка не вісела вельмі нізка і не псавала вачэй дзіцяці.

У чатырох- і пяцімесячным узросце дзіця, навучыўшыся браць і трымаць цацкі, падоўгу гуляе з імі і не сумуе, калі маці адыходзіць ад яго. Апрача таго, дзіця, навучыўшыся займаць свае рукі цацкай, не ссе пальцаў. Калі дзіця пачынае ўставаць або поўзаць, яно ўвесь час знаходзіцца ў руху, гуляе. Навучыўшыся хадзіць, яно атрымлівае яшчэ больш магчымасцей займацца з цацкамі і прадметамі. У гэтым узросце дзеці ахвотна гуляюць з прадметамі, якія рухаюцца,—каляскай, каталкай.

У гульні дзіця задавальняе сваю патрэбу ў дзейнасці, знаёміцца з мноствам прадметаў і з іх уласцівасцямі.

Гульні спрыяе развіццю мовы дзіцяці, стварае ў яго добры настрой і дастаўляе яму радасць. Разумна накіраваная дарослымі гульні спрыяе фізічнаму і разумоваму развіццю дзіцяці.

Для цікавай гульні патрэбны цацкі. Асноўныя патрабаванні, якія мы прад'яўляем да цацак,—гэта, каб яны адпавядалі сілам дзіцяці, яго інтарэсам, былі прыгожымі і гігіенічнымі.

Нельга даваць дзецям цацкі з вострымі краямі або з часткамі, што лёгка адламваюцца ці адвінчваюцца, а таксама з фарбай, якая лёгка змываецца. Такія цацкі небяспечны для здароўя.

Цацкі трэба штодзённа мыць, таму што праз забруджаную цацку дзіцяці можа быць перададзена інфекцыя.

Да канца першага года дзіця пачынае вымаўляць першыя словы—«мама», «папа», «баба» і т. д. Запас слоў хутка павялічваецца з першых месяцаў другога года. К канцу другога года дзіця вымаўляе асобныя нескладаныя фразы. Хуткасць развіцця мовы залежыць перш за ўсё ад таго, колькі з дзіцем гавораць.

Дзіця, якое мае старэйшых братоў і сябр, пачынае гаварыць раней, чым дзеці, што растуць адны. Таму маці павінна з дзіцем пабольш размаўляць, называць прадметы, распытваць яго, паказваць розныя цацкі або карцічкі. Гэтыя размовы вельмі карысны для развіцця мовы дзіцяці і дастаўляюць яму многа радасці.

Ні ў якім выпадку нельга сюсюкаць у гутарцы з дзіцем, паддзелвацца пад дзіцячую мову.

Вельмі карысны агульныя гульні дзяцей. Дзеці ў калектыве гуляюць веселей, прывучаюцца адстойваць свае інтарэсы, лічыцца з інтарэсамі таварышаў. Дзіця, якое выхоўваецца ў адзіноцтве, часта становіцца патрабавальным, прагным, зайздрасным, лічыць, што ўсё існуе толькі для яго.

З дзіцем трэба быць заўсёды роўным, спакойным, ніколі не крычаць на яго. Забараніўшы што-небудзь, трэба ў далейшым быць паслядоўным і ніколі ўжо не дазваляць гэтага—ні пад уплывам яго крыку ці слёз. Неабходна, каб усе дарослыя дзейнічалі ўзгоднена. Напрыклад, каб бацька не дазваляў таго, што забараніла маці.

Калі дзіця рве кніжку, кідае або ламае цацкі, неабходна спыніць яго і паказаць, як трэба глядзець кніжку, запрапанаваць падняць і прыбраць кінутую цацку, замяніць яе другой.

Калі дзіця плача, трэба пастарацца ўстанавіць прычыну яго слёз і, у залежнасці ад яе, па-рознаму аднесціся да гэтага. Калі дзіця плача таму, што яно стамілася, хоча спаць або нечым заняцца,—трэба задаволіць яго жаданне. Калі-ж слёзы выкліканы уходам каго-небудзь з блізкіх, тым, што яно пабілася, трэба заспакоіць яго, прыласкаць і пастарацца адцягнуць увагу чым-небудзь цікавым. Ніколі нельга караць дзіця, прычыняючы яму боль. Таксама недапушчальна запугванне «бабай-ягой», «воукам», «дзядзямі», забіраючымі у мяшок капрызных дзяцей, і інш. Боль і страх прыгнятаюць дзейнасць на дзіця. Пабоі наводзяць дзіця на думку, што многае трэба рабіць употай.

Лепшы спосаб уздзеяння на дзіця—адцягненне яго ўвагі ад таго, што нельга рабіць, і пахваліць, калі яно не робіць таго, што забаронена. На трэцім годзе дзіцяці можна растлумачыць прычыну «нельга» дастаткова зразумелай яму мовай, і яно згодзіцца.

Ні ў якім выпадку нельга аоманваць дзіця. Абманам падрываецца давер'е дзіцяці да дарослых, і яно вельмі рана робіцца ілжывым. Усе абяцанні, даныя дзіцяці, павінны быць абавязкова выкананы.

Не рэкамендуецца рабіць за дзіця тое, што яно можа зрабіць само. Ірэа з дня ў дзень цяжкая прывучаць яго да самастойнасці.

На трэцім годзе дзіця павінна быць прывучана да таго, каб, вярнуўшыся з прагулкі, вешаць на месца пальто, прыбіраць галешы, валенкі.

У тры гады дзіця з невялікай дапамогай дарослага можа само апрацаваць і распрацаваць.

Празмерна аберагаючы і аякуючы дзіця, бацькі ўбіваюць у ім веру ў свае сілы, спрыяюць развіццю слабавольнага, вялага, мала прыстасаванага да жыцця чалавека.

Вялікую карысць дзіцяці дае прабыванне на паветры, прагулка. Гуляючы, яно мае магчымасць бачыць жыццё, насякомых, слухаць птушак, разглядаць расліны. На прагулцы яно бачыць вулічны рух, людзей. Двор, поле, сад, вуліца, рэчка, лес раскрываюць перад дзіцем новы свет, расшыраюць яго разумовы кругазор, садзейнічаюць развіццю мовы і дастаўляюць многа радасці.

У часе прагулкі маці павінна накіроўваць увагу дзіцяці на тое, чаго яно само не заўважае. Трэба ўважліва сачыць, каб дзіця было апрацана адпаведна надвор'ю. Адзенне не павінна сцясняць рухаў дзіцяці.

У выхаванні сваіх маленькіх дзяцей бацькі часта дапускаюць многа памылак. Гэта бывае з прычыны неразумнення асаблівасцей развіцця дзіцяці. Неабходныя веды бацькі могуць атрымаць у дзіцячай і жаночай кансультацыі.

Здаровае, дзейнае, жыццерадаснае дзіця з'яўляецца гордасцю і радасцю бацькоў.

Д. КАСЦЯЛЯНСКАЯ,

загадчык аддзела выхавання інстытута аховы маці і дзіцяці.

Андрейка

Павел КАВАЛЕУ

(Уривак з аповесці*)

Мал. Л. Бойка

Краузе спаткаў Андрэйку на дзіва ветліва, загадаў усім з аховы выйсці і, як здалося Андрэйку, збіраўся з ім доўга гаварыць. Гэта падказала хлопчыку быць настарожы і знешні спакой і лагоднасць Краузе разумець, як воўчыя павадкі. Яму прыпомнілася пагаворка, якую не раз бабулька Васіліса ўстаўляла пры размовах аб немцах: «Кось, кось—пакуль у аглоблі».

А Краузе выпускаў словы, з якіх пачаць гутарку. Яму хацелася на гэты раз заваяваць хлапца «бацькоўскай» ласкай і дабіцца поўнай яснасці — мае ён ці не якое-небудзь дачыненне да партызан.

— Партызант разбіт, усе разбіт. Марцін нямайт жывым... Твая мама...—Краузе падышоў зусім блізка да Андрэйкі і паклаў яму руку на плячо.

— Ты будзь мужнай, не палохай.

— А я не спалохаюся, гаварыце,—ціха, але не без адчування ўсхваляванасці, сказаў Андрэйка.

— Твая мама забіта партызант...

Андрэйка маўчаў. Тое, што маці яго магла загінуць у барацьбе з немцамі-ворагамі, ён і раней пра сябе не раз падумаў, але тое, што Краузе яму сказаў, адразу-ж было ўспрынята ім, як яўная няпраўда. Толькі гэтага ён рапты ў не выдаваць Краузе.

А затым уголас:

— Мама ў мяне адна,—і голас андрэйкаў задрыжэў, як дрэнна нацягнутая струна,—мне страшна будзе жыць аднаму... мне вельмі, вельмі...

— Я шкадаю цябе,—умяшаўся Краузе.

— Тады адпусціце мяне да бабулькі Васілісы,—ледзь паспеў вымавіць Андрэйка, як раптам магутны, аглушальны выбух страсянуў камендатуру. Андрэйку здалося нават, што сцены будынка трэснулі і зашмацелі.

Краузе кінуўся ў суседні пакой і хапіўся за тэлефонныя трубки. Вартавыя, што стаялі ў карыдоры, пабеглі следам за ім.

Крыху збінтажаны ад выбуху, Андрэйка хутка прыняў рашэнне і з усяе сілы кінуўся праз адчыненыя дзверы карыдора ўцякаць...

За спіною застаўся дом Краузе. Чуваць быў нейкі шум, лязгат, выкрыкі. На тратуарах паявіліся ўзброеныя немцы. Некалькі машын ушчыльную падыйшлі да брам і дзвярэй, з якіх толькі што выскачыў хлопчык. Аднак, уся ўвага немцаў была накіравана спачатку на месца, дзе адбыўся выбух.

Гэта і дало магчымасць Андрэйку апынуцца ў прыватным раёне на кірмашы. Доўгі час хлапец разгульваў, пільна прыглядаючыся да ўсяго акружаючага.

— Андрэй, а Андрэйка!

Хлопчык азірнуўся. Злева, ля худзенькага каця, трымаючы ў правай руцэ дугу, стаяў дзядзька Змітрок, той самы каменскі Змітрок, які жыў на суседстве з бабуляй Васілісай і не раз бываў у іх доме.

— Як-жа ты тут, сынку, як?—пытаўся Змітрок.

— Уцёк...—ціха праказаў Андрэйка.

Змітрок паспыхнуў запрэгчы каня.

... Выехалі яны з Ліпеня ў адваротны бок ад Каменкі. Андрэйка без слоў падпарадкоўваўся Змітраку; ён апрануў яго кажухок, што ляжаў у нагах калёснай калымагі і, не задумваючыся, усеўся побач са Змітраком, прыняўшы ад яго лейцы.

Ведаючы лёс Андрэйкі, Змітрок быў такі пяшчотны да яго, што гатовы быў адзінаю сваёй рукой узяць таго на калені да сябе і агарадзіць усім цэлам сваім ад небяспекі.

Гэта была цяжкая дарога для Андрэйкі. Ад Змітрака ён даведаўся пра ўсё, што адбылося ў іх краі за гэты час. Яго радавалі поспехі партызан. Аднак сэрца яго залівалася пякучым болям—ён зразумеў, што маці сваю больш не спаткае, што яе няма жывою сярод тых, куды ён так імкнецца зараз.

На вачах Андрэйкі былі слёзы. Восем адна буйная кропля пакацілася па шчаце, затым другая, трэцяя. Змітрок аб нечым думаў у гэты час, і Андрэйка паспеў выперці вочы рукавом кажуха.

Так яны ехалі колькі часу ў цяжкім, суровым маўчанні. Позняй ноччу яны прыехалі ў лес, што быў збоч ад Каменкі. Іх спаткалі вартавыя і адразу-ж павялі да Маркевіча.

... Марцін гэтай ноччу не спаў. І калі вартавыя паведамілі яму, што на тэрыторыі брыгады з'явіліся двое неведомых, прычым адзін з іх хлопчык, ён хутка апрануў брэзентавы плашч і пайшоў да Маркевіча.

Яны сустрэліся на парозе зямлянкі.

— А мы да цябе, бацька, збіраліся...—даючы магчымасць прайсці Марціну ў зямлянку,—спаткаў яго Маркевіч. — Тут цэлая для цябе жывая інфармацыя...

Марцін ступіў праз парог маркевічавай зямлянкі і адразу-ж памкнуўся да Андрэйкі. Камбрыг прыгарнуў яго да сябе, прыціснуў да грудзей і неадрыўна колькі хвілін у маўчанні стаяў. Затым яны, трымаючыся за рукі, разам прыселі на шырокую сасновую лаўку.

Марцін паглядзеў на гадзіннік і, акінуўшы светлым і пранікнёным позіркам прысутных, моцным голасам праказаў:

— Пачынай...

... На досвітку партызаны з чатырох бакоў павялі наступленне на Ліпеньскі гарнізон немцаў.

Па абодвух берагах невялічкай ракі партызаны падыходзілі да горада. Заставаліся сотні крокаў да маста і прыватных збудаванняў, дзе былі размешчаны казармы з нямецкімі войскамі. Крыху далей стаялі эшалоны, у якіх таксама было нямала салдат, падрыхтаваных да адпраўкі на перадавую лінію фронту. Міхалькоў меў задачу—шпаркім ударам ад ракі, у двух напрамках, скаваць сілы ворага і не пусціць іх да самога горада, і гэтым даць магчымасць другім партызанскім атрадам нанесці рашучы ўдар па гарнізону. Марцін быў пры так званай асобай групе, якая прасоўвалася недалёка ад дарогі, што вяла з Ліпеня на захад. Гэтая група мела сваёй задачай адрэзаць шлях да адступлення немцаў.

Андрэйка ўвесь час быў побач з Марцінам. Хлопчык з вялікім нецярпеннем чакаў наступлення. У Ліпені—

Краузе, ягонь вораг, забойца маці. Там у засценку засталася бабулька Васіліса.

У той час, як Маркевіч раіў артылерыйскі абстрэл будынка камендатуры, Андрэйка, нахіліўшыся да Марціна, поўшэнтам прагаварыў:

— У будынку гэтым многа арыштаваных. Мож і пальнуць па крытаму базару, дзе стаяць іхныя гарматы і зашмат там немцаў.

— А ты ведаеш?—з суровасцю запытаў Маркевіч.

— У камеры як сядзеў, дык двое аб гэтым казалі, а як уцёк, дык я абышоў вакол гэтага базара і сам усё бачыў.

Марцін паглядзеў на Маркевіча і падмігнуў таму.

— А не маніш?—тым-жа сур'ёзным тонам запытаў Маркевіч.

— Я ніколі не маніў,—прагаварыў Андрэйка.

— Няпраўду кажаш!—абрэзаў Маркевіч.

Андрэйка быў зусім разгублены тонам размовы і гатоў быў заплакаць. З дрыготкай у голасе ён паўтарыў:

— Чэснае піонерскае, я ніколі не маніў...

— А немцам, хіба, праўду казаў? — зноў уставіў Маркевіч.

— То-ж—немцы...—працяжна і ўжо спакайнейшым голасам сказаў Андрэйка.

Маркевіч і Марцін, тузануўшы адзін аднаго за рукавы, глядзелі на Андрэйку і весела ўсміхаліся.

Было вырашана агонь артылерыі пераклучыць на месцу, якое ўказаў Андрэйка.

Завязваўся бой...

Ад першых і меткіх удараў партызан Міхалькова загараўся спачатку два, а затым яшчэ некалькі чыгуначных эшалонаў, палалі нямецкія казармы. На станцыі была незвычайная паніка. Хто мог і як мог кінуўся да цэнтра горада. Але тут былі кулямётныя і аўтаматныя заслоны, якія сваім агнём няшчадна сёканулі па немцах. Пачалі ўзрывацца вагоны, якія

былі напружаны боепрыпасамі. Да праменьняў ранішняга святла ў наваколлі прыбавілася зарава пажару і магутных водблёскаў агню ад шматлікіх выбухаў.

... У падвальным скляпенні арыштаваных пачулі грукат бою. Зямля гудзела ад выбухаў. Некалькі мужчын адхіснулі ад дзвярэй чакаўшых збавення людзей і, узяўшы ў рукі дзве доўгія, неабгабляваныя скамейкі, з разгону ўдарылі імі ў дзверы. Ад першага разу дзверы нават не заскрыпелі.

Нарэшце з усяе сілы мужчыны ўдарылі яшчэ раз, і дзверы расчыніліся.

Па сходках скляпення да зняволеных збегала некалькі партызан з вінтоўкамі наперавес. Зняволеныя ўбачылі сваіх людзей і кінуліся ім насустрэч.

Не было слоў. Не было доўгіх разваг. Толькі буйныя кроплі слёз радасці ападалі на цэментаваную падлогу. Партызан абнімалі і цалавалі.

Бой ужо заціхаў. Вакол каменданцкага будынка ваялася шмат забітых немцаў. Партызанскія атрады збіраліся на чатырох, прылягаючых да невялічкай плошчы вуліцах. Уперадзе яны вялі палонных, а ззаду неслі сваіх таварышаў, загінуўшых у пераможным баі. Многія раненыя ішлі самі.

Марцінава група падышла бліжэй да будынка каменданта Краузе. Андрэйка заўважыў, што ўсе дзверы камендатуры былі расчынены. З тых-жа, што былі зроблены для спецыяльнага ходу, партызаны вывелі захопленана Краузе. Ён быў сагнуты, а твар быў перакошаны спалохам.

— Ён самы,—памужнеўшым і басавітым голасам сказаў Андрэйка, звяртаючыся да Марціна.

Той па-бацькоўску сцвярджаў на кіўнуў галавой.

... Узыходзіла сонца.

Марцін і Андрэйка павярнуліся тварам да яго і так колькі хвілін з узнятымі галавамі глядзелі ў празрыстыя далі.

Яшчэ да вайны ў калгасе я вырошчвала лён. Збірала па 10 цэнтнераў чыстага валакна і па 7 цэнтнераў ільносемея з гектара. На сельскагаспадарчую выстаўку ў Маскву ездзіла.

І пасля вайны я зноў папрасіла праўленне калгаса адвесці мне ўчастак пад лён. Падобралі сабе памочніц — Феню Тогалева і Зіну Тогалева. Цяжка было першы год. Зямля была ўся зрыта варонкамі ад бомбаў і снарадаў. За час свайго «гаспадарання» немцы вельмі яе спустошылі. Нікудышным быў першы ўраджай ільну.

Тады дагаварыліся мы паміж сабой і пачалі ўгнайваць зямлю: вазілі гной, торф, падкармлівалі пасевы, церабілі лён ў васковай спеласці. Працавалі добра — і вынікі атрымалі нядрэнныя: па 14 цэнтнераў ільнотрасты і 5 цэнтне-

раў ільносемея сабралі з гектара.

У нас, апрача ільну, былі збожжавыя культуры. Мы таксама прымалі ўдзел ва ўборцы ўсяго калгаснага ўраджаю. За год я выпрацавала 304 працэдні, Зіна і Феня — амаль столькі-ж.

Цяпер у нашым звяне пад ільном занята 7 і пад збожжавымі 4 гектары. У звяно да нас увайшлі Люба Адамовіч і Фіма Мурзо. Мы абавязаліся сабраць большы ўраджай, чым у мінулым годзе. Пад лён, апрача гною, будзем класці тарфяную крошку, на падкормку сабралі 40 цэнтнераў попелу, дабавім яшчэ мінеральнага ўгнаення. Пад пшаніцу і ямень вывезлі 40 тон гною.

Насенне ў нас ад свайго ўраджаю, чыстае. Калі правяралі на ўсхожасць, то калгаснікі дзіву даваліся: 100 процантаў усхожасці паказала яно!

Кожная культура, ці пшаніца ці ямень, патрабуе добрага догляду пасля пасеву, а лён — асабліва. Разам з парасткамі паяўляецца і пустазелле. Трэба старанна паліць, ачышчаць пасевы ад пустазелля. Мы 3—4 разы праполваем свой участак.

У калгасе па нашаму прыкладу створана яшчэ 6 звенняў: ільнаводчае, бульбаводчае і іншыя. Звеннявыя калгасніцы Курыцына, Анна Губчанка, Ефрасінія Хмялькова, Софія Нятэцкая часта звяртаюцца да мяне за парадай. Я ім расказваю, як арганізаваць працу ў звяне, як нарыхтаваць угнаенне. У гэтым годзе мы збірэм добры ўраджай. Кожнае звяно ў калгасе шчодро ўгнаіла свае ўчасткі, старанна апрацавала глебу.

А. ГАРЭЦКАЯ,
звеннявая сельгасарцелі
«Расоны», Полацкай вобласці.

Старшы конюх

У калгасе адбыўся агульны сход. Кацярына Жулега была назначана старшым конюхам.

— Я ўжо старая, — сказала на сходзе Кацярына Анікееўна, — але няма часу адпачываць — трэба-ж хутчэй залячыць раны, якія нанёс нам вораг.

На другі дзень новы гаспадар рана прышоў на стайню.

Калі былі пачышчаны ўсе коні, тады толькі прышоў другі конюх Марыя Дзегалевіч.

— Вы ўжо тут?

— А што, хіба рана?!

— Ды я так.

— Позна, мілая, позна! А коней вы, як відаць, не чысцілі. Паіць зараз будзем, сена даваць. У 5 гадзін вы павінны быць на стайні. Сёння будзе ўстаноўлен распарадак працоўнага дня, выкананне якога абавязкова.

Па-новаму пайшла работа

на стайні. Хутка коні з нізкай сталі сярэдняй і вышэйшай укармленасці. Гэта вынік стараннай працы Кацярыны Жулегі.

Усе 13 коней павінны быць да сяўбы вышэйшай укармленасці — вось абавязальства, якое ўзяла на сябе Кацярына Анікееўна.

Яна гаспадар сваім словам. Люба пабываць цяпер на стайні. Усюды парадак. Кожны конь мае добра падагнаную збрую. Перад дачай наезніку каня Кацярына ўважліва аглядае яго. Ды і Марыя Дзегалевіч не адстае. Коні своєчасова кормяцца, чысцяцца.

Калгас «Новы шлях», дзякуючы працавітасці старшага конюха Жулегі, мае добрае цягло.

Г. КРУГЛОУ.

Калгас «Новы шлях», Акцябрскага раёна, Бабруйскай вобласці.

МАЛАДНЯК ЗАХАВАНЫ!

У соўгасе «Судкова», Хойніцкага раёна, Палескай вобласці, панова створана жывёлагадоўчая ферма. Цяпер буйнай рагатай жывёлы на ферме — 126 галоў.

Я працую ў соўгасе з 1934 года. Многа я вырасіла маладняка. За апошнія два гады соўгас атрымаў прыплоду 91 цялё. Увесь маладняк захаваны.

Добра, старанна працуе цялятніца соўгаса Анна Іосіфаўна Віннік. Яна даглядае 35 цялят, больш паложанай нормы на дзесяць галоў. Усе яны маюць сярэдняю ўкармленасць.

Жанчыны-жывёлаводы, любоўна вырошчваючы маладняк, з года ў год павялічваюць пагалоўе буйнай рагатай жывёлы ў соўгасе, сваёй самаадданай працай дапамагаюць залячыць раны, нанесеныя вайной соўгасу.

А. ШУБА,
брыгадзір жывёлагадоўчай фермы.

1. Сукенка з паласатага крэпа, выкраеная з частак з розным направам палос. Каўнерык маленькі, з адваротамі; рукавы кароткія.

2. Сукенка са штучнага крэпа, з поясам. Вузкая паласа ў выглядзе каўняра выкраена разам з перадняй часткай.

3. Касцюм для маленькага хлопчыка. Матэрыя—паласатае палатно. Каўнерык белы, палатняны.

4. Каляровая сукенка. Перадняя частка зверху данізу складае адно цэлае. Каўнер і манжэты—з батыста.

5. Палатняны касцюм для хлопчыка. Кароткія сінія штаны. Белая рубашка з поясам і вялікай кішэняй.

6. Сукенка з цёмнага палатна. Рукавы ўшыты ў плечавую частку; прымацаванне іх падкрэсліваецца строчкай. Каўнер белы.

7. Сукеначка з паласатага крэтона, з прыгожай камбінацыяй напрамку палос. Для ўпрыгожання служаць цёмныя палосы з бантамі на канцах.

8. Сукеначка з крэтона ў кружочкі. Вялікія кішэні і верхняя частка з плечыкамі, якія скрываюцца ззаду, з аднакаляровай матэрыі.

1. Сукенка з крэпа, прыгоднага для мыцця. Плечавая частка без каўняра, з матывамі прасторкі.

2. Сукенка з двухкаляровай матэрыі. Гладкая спадніца з казакінам: Абшыўка з цёмнай матэрыі.

3. Лёгкая сукенка з паласатай матэрыі. Шырокая какетка ў папярочных палосах спускаецца з плеч у выглядзе рукавоў. Спадніца—у прамых складках, якія пераходзяць у клёш.

4. Сукенка з цёмнага палатна. Казакін з поясам і ўпрыгожан светлымі матывамі ў выглядзе лісцяў.

5. Спартыўная сукенка з лёгкай шарсцянай матэрыі. Верхняя частка блузкі і вялікія кішэні з прасторкай.

6. Спартыўная сукенка з светлага палатна, англійскага фасона, з прарэзанымі кішэнямі.

Першыя веснавыя работы

Што павінен зрабіць агароднік, каб атрымаць высокі ўраджай бульбы і гародніны?

Першае пытанне, якое павінен рашыць агароднік, — гэта ўстанавіць, што сеяць на агародзе і колькі спатрэбіцца для гэтага насення. Вядома, што больш усяго трэба пасадзіць бульбы. На кожны 10 квадратных метраў пасадчай плошчы трэба 2,5 кілаграма насеннай бульбы, або 25 кілаграмаў на 100 квадратных метраў. Лепшы гатунак бульбы «лорх».

Трэба адвесці дастатковую плошчу пад моркву. У морквы ёсць вельмі высокай якасці вітамін — «карацін», які неабходны для дарослага чалавека і асабліва для дзяцей. З квадратнага метра пасеву няцяжка атрымаць да 4 і больш кілаграмаў морквы. На кожны 10 квадратных метраў пасеву морквы спатрэбіцца 4—5 грамаў насення.

На агародным участку трэба мець сталовыя буракі. Лепшыя гатункі буракоў — «бардо» і «егіпецкія».

Ураджайнасць іх з квадратнага метра не меншая, чым морквы. Насення патрэбна 12 грамаў на 10 квадратных метраў.

Капусты на квадратны метр трэба высаджаць (сярэднеспелых гатункаў) 2,5—3 качаны. Ураджай капусты — 5—6 кілаграмаў на квадратны метр.

Памідоры таксама павінны заняць сваё месца на агародзе. На квадратным метры можна пасадзіць 3 кусты. Кожны з іх дасць па 2 кілаграмы добрых пладоў. На 10—20 квадратных метраў трэба 30—40 кустоў памідораў.

Нельга сабе ўявіць добрага агарода без цыбулі. З кожнага квадратнага метра можна сабраць па 2—3 кілаграмы цыбулі, а з 20 квадратных метраў — 40—60 кілаграмаў. Насення цыбулі (чарнушкі) патрэбна 5 грамаў на 10 квадратных метраў.

Апрача гэтага, на агародзе трэба мець невялікую колькасць брукі, пяташкі, рэпы, салаты, радысу, укропу, кабачкоў і гарбузоў. Такім культурам, як салата, укроп, радыс, не трэба адводзіць асобнага месца. Іх можна высаіваць па баках лент і паміж радкамі морквы, па агурках і інш. Усе гэтыя расліны паспяваюць значна раней, чым тыя расліны, сярод якіх яны пасеяны, таму шкоды ніякай аказаць не могуць.

Для пасадкі бульбы трэба адбіраць здаровыя клубні, вагою не менш 50 грамаў.

Што датычыць насення гароднінных культур, то іх якасць характарызуец-

ца высокім процантам усхожасці. Добрае насенне мае бляск, яно буйнае, без прымесей, у ім няма затхлага паху.

Калі ўсхожасць насення невядома, то яе можна вызначыць. Для гэтага трэба адлічыць некалькі дзесяткаў (2—3) каліваў насення, пакласці іх на палатняную вільготную анучку, зверху пакрыць марляй і падтрымліваць анучку ўвесь час у вільготным становішчы, потым падлічыць, колькі каліваў прарасло і вызначыць процант усхожасці. Апрача таго, трэба запісваць дружнасць прарастання. Чым хутчэй і дружнай насенне прарастае, тым лепш. Для прарошчвання насення патрэбны доступ паветра, тэмпература пакаёвая; святло не абавязкова. Насенне ўвесь час павінна быць вільготным.

Каб атрымаць добры ўраджай, трэба мець пладародную глебу. Калі глеба мала пладародная, то пладароддзе яе можна стварыць.

Для таго, каб угноіць 100 квадратных метраў, спатрэбіцца 300—400 кілаграмаў гною або торфу, каля гэтай-жа колькасці кампосту або каля 15 кілаграмаў курынага памёту. Але такую колькасць арганічных угнаенняў цяжка даставіць на агарод. У гэтым выпадку можна абмежавацца колькасцю ў 5 разоў меншай і ўносіць, напрыклад, гною толькі 60—80 кілаграмаў, але не раскідаючы яго па ўсяму участку, а па жмені ў 200 грамаў у кожную лунку пры пасадцы бульбы. Такую колькасць угнаенняў даставіць на агарод ужо лягчэй. З мінеральных угнаенняў трэба асабліва ўвагу ўдзяліць загатоўцы попелу. Попел з'яўляецца вельмі каштоўным угнаеннем. На 100 квадратных метраў дастаткова 10 кілаграмаў попелу. Добрым угнаеннем для бульбы і гародніны з'яўляецца асобная сумесь з угнаенняў, вядомая ў продажы пад назвай «гароднінная сумесь».

У гэтую сумесь уваходзяць у патрэбных прапарцыях азоцістыя, калійныя і фосфарныя ўгнаенні.

На сотку такой сумесі патрэбна 6—8 кілаграмаў.

Лепшым спосабам захавання веснавой вільгаці з'яўляецца ранняе веснавое баранаванне зябліва. На невялікім участку баранаванне праводзіцца граблямі — гэта першая, самая ранняя работа на агародах. Значэнне яе заключаецца ў тым, што выраўніваецца паверхня і разрыхляецца верхні пласт глебы, а гэта вельмі зніжае выпарэнне вільгаці з глебы.

Калі глеба не была ўзарана або ўскапана пад зябліва, то трэба як мага раней узараць яе вясной. Ускопку чэй.

трэба рабіць на поўную глыбіню ворыўнага пласту, на 20—22 сантыметры, а на добрых агародных глебах з магутным ворыўным пластам — на глыбіню да 25—30 сантыметраў.

Пры ўскопцы трэба глебу поўнасцю пераварачваць, буйныя камы разбіваць лапатай. Асноўнае патрабаванне да добрай перакопкі глебы заключаецца ў тым, каб не капаць вялікімі пластамі, а дробнымі, пры гэтым пустазелле карнявідных траў трэба выбіраць і складаць у асобныя кучкі для прыгатавання кампосту. Пасля ўскопкі, у мэтах захавання вільгаці, трэба адразу ўсю ўскапаную частку забаранаваць.

Патрэбную колькасць мінеральных угнаенняў, у тым ліку і попел, лепш за ўсё раздзяліць на тры часткі. Адну частку ўнесці пры перакопцы, а другую — пасля ўскопкі глебы, перад баранаваннем. Такая задзелка ўгнаенняў дазволіць больш роўнамерна іх размеркаваць у глебе як у верхніх, так і ніжніх пластах. Астатнюю — трэцюю частку мінеральных угнаенняў трэба пакінуць для правядзення падкормак.

Першымі высаіваюцца на агародзе морква і пяташкі. Гэта робяць у канцы красавіка і пачатку мая. Потым садзяць буракі, гарох, цыбулю, бабы. Пасадка бульбы ўтвараецца ў пачатку мая.

Большасць гародніны сеюцца 2- і 3-строчнымі (радкамі) лентамі.

Адлегласць паміж радкамі, напрыклад для морквы, — 15—20 сантыметраў, а паміж лентамі дарожка пакідаецца ў 35—40 сантыметраў. Для буракоў адлегласць паміж радкамі і шырыню дарожак трэба зрабіць на 5—10 сантыметраў больш.

Насенне цыбулі сеюць 3—5-строчнымі лентамі.

Пры пасадцы бульбы вельмі карысна (а калі глеба вясной не ўгнаівалася, то неабходна) у лунку ўнесці жменю торфу, кампосту, гною, які добра разлажыўся, або нават чорнай зямлі з бліжэйшых канаў. Туды-ж карысна ўнесці сталовую лыжку гнойнай сумесі або лыжку дзве попелу, можна тое і другое. Добра ўсё перамяшаць лапатай і потым палажыць клубень. Адлегласць паміж клубнямі павінна быць 30—35 сантыметраў, а паміж радкамі — 65—70 сантыметраў.

Задзелваць бульбу трэба на глыбіню 6—8 сантыметраў; пры сухой глебе — глыбей, а пры вільготнай — мяльчэй.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Карла Маркса, будынак ЦК КП(б) Беларусі. Тэлефон — 93—9—42. Заказ № 158. Друк. арк. 3. Падпісана да друку 24-IV 1947 г.

АТ 01288

Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

Тыраж 10.000 экз.

Разліў ракі Свіслач.

Фотаэцюд А. Дзіглава.